

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 10 K, za Ameriko in druge tuje države 13 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 30 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 34.

V Ljubljani, dne 22. avgusta 1918.

Leto XXXI.

Demokracija in avtoriteta.

(Dalje.)

Ustavna monarhija na demokratični podlagi bi bila za nas Avstrijce še najbolj primerna oblika državne vladavine, tako smo sklepali v zadnji razpravi. Videti je, da imamo že tako ustavo, saj ministri ob raznih priložnostih poudarjajo, da imamo v Avstriji splošno volilno pravico in razne druge svoboščine, kakršnih drugod nimajo, kar vse kaže na demokracijo. To je tesnica, nekak začetek demokracije se kaže v splošni volilni pravici in v občinski in deželni avtonomiji, v svobodi tiska in še marsičem; zato bi pravilno sklepali, da so v Avstriji zdrave razmere, občno blagostanje, srečno ljudstvo. Temu pa ni tako; monarhijo pretresajo razne krize ali nevarnosti, malo je zadovoljnih, večina vzdihuje in toži čez nered, strankarstvo, krivice.

Odkod to prihaja, kje tiči vzrok tem pojavom? Demokracija sama na sebi ni kriva, da je tako hudo, vendar pa morajo biti nekje vzroki teh žalostnih in škodljivih razmer. Te vzroke moramo poznati, če hočemo razmere popraviti.

Najlažje, menim, bomo to dosegli, če najprvo pregledamo pogoje dobro urejene družbe, ker bomo potem napake in pomanjkljivosti naše ustave takoj spoznali. Za zgled bomo vzeli avtonomno občino; pogoje za srečo občanarjev bomo razložili, in ta zgled bomo obrnili na državo.

Srečna občina.

Srečno bomo imenovali tisto občino, kjer so njeni udje, posamezni občanarji srečni. Za tako srečo je treba več pogojev, ki jih mora človek izpolniti in uresničiti deloma sam v sebi, deloma v raz-

merju do svojega bližnjega. — Osebnne pogoje za pravo srečo na kratko izrazimo v znanem reku: »Zdrava duša v zdravem telesu.« — Zdravje je pol življenja, pravi pregovor in lastna skušnja nam to potrjuje. Zato je naša dolžnost, da skrbimo pametno za zdravje in moč telesa in udov. Splošno so naši ljudje zdravi in trdne narave, vendar umre mnogo otrok zato, ker ne skrbe zanje prav starši in vzgojitelji. Odrastli pa si večkrat pokvarijo zdravje z neprevidnostjo ali pa s strastjo. Zlasti nezmernost je kriva mnogo boleznih in nesreč. Boj proti nezmernosti se mora res odločno vršiti, če hočemo dočakati boljših časov. — Še večjega pomena za srečo človekovo je zdrava duša. Bister um, trdna volja, to je res dar božji, vendar pa je tudi naša dolžnost, da vedno in zadostno skrbimo za odgojo svojega duha. Slovenci premalo na to damo, da bi bil tudi naš kmet in obrtnik razumen, zaveden, izobražen človek. V tem oziru so Čehi daleč pred nami, in potruditi se moramo, da jih dojdemo in dohitimo.

Samo znanje in zunanja olika pa še ni vsa oprava naše duše, poglavitna reč so notranje čeznaravne čednosti. Saj smo kristjani, kot taki smo otroci božji, ako smo v stanu posvečujoče milosti božje in v nas prebivajo božje in dejanske čednosti. Tudi v tem oziru ni vse v redu med nami. Mnogo Slovencev ne izpolnjuje več cerkvenih zapovedi, službo božjo zanemarljajo, zakramentov ne prejemajo, cerkve ne spoštujejo, kar vse izključuje nadnaravno življenje v njih dušah; s tem pa je tudi izpodnesen glavni pogoj prave sreče človekove. — Oni, ki te zapovedi drže, so dokaj na boljšem, vendar pa morajo skrbeti za dejanske čednosti, da si jih priobijo in jih ohranijo v toliki meri, kakor je potrebno za krščansko popolnost. Le tisti, ki imate čednosti, je res pravi omikan, značajan mož, ki bo sam srečen in bo tudi drugim pomagal do sreče.

Malokdo živi čisto sam za se, ločen od drugih ljudi, ampak navadno je vsakdo ud kake družbe, večje ali manjše, s katero skupaj dela, trpi in se tudi skupaj veseli. Prva taka družba je, kakor že vemo, **rodbina**. Rodbina je srečna ali nesrečna, kakor so njeni udje srečni ali ne. Rodbina, ki je sestavljena iz zgolj dobrih članov, je sploh tudi srečna, ako je pa le eden med njimi hudoben, že to navadno zadošča, da prežene srečo in zadovoljnost iz rodbine. — Vendar je poleg dobrih osebnih lastnosti še nekaj posebnih reči potrebnih, da je rodbina kot družba srečna. — Podlaga rodbini je zakon.

Krščanski zakon,

pošteno sklenjen od poštenih ljudi, je vedno srečen, vendar je treba premisliti dobro, preden se človek stalno zaveže, ali so dani pogoji za srečno složno zakonsko življenje. Ljubezen je podlaga zakonu. Gledati pa ne sme najprej na denar in premoženje, tudi ne na telesne vrline, marveč razumni ljudje cenijo najbolj čednosti in dosedanje delavno in brezmadežno življenje. To je stalno premoženje, vse drugo, kakor denar, lepota, moč lahko hitro zgine; pa ko bi tudi ne, ne delajo te reči same, brez dušnih dobrin, srečnega zakona in zakonskih. Seveda je tudi premoženje dobra reč in v neki meri potrebna. Zato ni pametno spuščati se v prav zavožene razmere, ker vključ vseh pridnosti ni mogoče dolgov poravnati in potrebnih reči si napraviti. Vendar najdejo poštene osebe tudi v revnem zakonu lažje svojo srečo kot hudobni ljudje v obilnem denarju. Majhna reforma ali prenovitev zakonskih razmer v nekaterih okoliščinah bi bila tudi pri naših ljudeh koristna.

Drugi vir sreče ali nesreče v rodbini so

otroci.

Povsod jih želijo, pa jih niso tudi povsod veseli. Splošno tožijo starši, da so otroci nepokorni, uporni, razuzdani in celo hudobni. En velik del takih pritožb gre na račun otroške narave, ki je nagla, živa nepremišljena, ter se ne zaveda nevednosti svojih dejanj; vendar ostane še toliko pravih hudobij, da dela ta prikazen v našem ljudstvu rodoljubom skrbi in bridkosti. Kako naj si jo razlagamo. Kako jo bomo popravili in zboljšali? — Krivda ta, da so otroci po večini poredni ali celo hudobni, ne tiči samo v otrocih, tudi ne samo v starših, ampak visi nekako v zraku. Ves današnji rod je nekam ošaben in uporen, ker noče poznati oblasti. Sklicujejo se pri tem na demokratične čase, pa po krivici, ker upornost ni lastna pravi demokraciji, kar bomo še pozneje videli. Splošni vzrok teh žalostnih reči je pomanjkanje krščanske discipline, ker ljudje ne poznajo reda, ne spoštujejo oblasti, ne marajo služiti in se pokoriti. Starši so že vzrastli v takem ozračju, zdaj žive v njem s svojimi otroci vred, pa ne čutijo in ne spoznajo, kje je vir in začetek vsega hudega. Sami niso znali poslušni in pokorni biti, zdaj pa ne znajo ukazovati in gospodariti. Napačno sodijo tisti, ki menijo, da je velika strogost pravo sredstvo vzdrževati ali popraviti disciplino; le modro ravnanje doseže vspeh, ker čednost rodi zopet čednost. Najprej je treba, da oboji, starši in otroci poznajo in spoštujejo avtoriteto, da čutijo oni, ki ukazujejo, kakor oni, ki ubogajo, da to delajo po volji božji zavoljo Boga, ki bo kdaj sodil ta njihova dela. Potem je treba, da otroci in podložni dobro poznajo svoje dolžnosti; zato morajo biti ukazi in nalogi jasni in določni, da jih lahko razumejo in zvesto spolnujejo. Važne reči se morajo dovolj povdariti, da podložnik ve, ali ima veliko ali majhno dolžnost nad seboj, da ve, ali bo velik ali majhen greh v slučaju nepokorščine. — V tem poglavju še veliko manjka našim očetom in gospodarjem do prave discipline. Ker se premalo potrudijo, deloma pa tudi sami ne ločijo vselej, kaj je velika, kaj majhna dolžnost, oziroma pregreha.

Tukaj ima še cerkev, in imajo izobraževalna društva mnogo dela v spolnitev discipline. Odlašati tega dela ne smemo. Najboljše poročstvo za to so pa zopet krščanske čednosti, ki delajo človeka sposobnega in voljnega, da rad in dobro izvršuje svoje dolžnosti.

Podobno razmerje, kakor je med starši in otroci mora vladati tudi med gospodarji in posli, zato ga ne bomo posebej opisovali.

Ako je človek sam zase dober in krepoten, ako so rodbinske razmere v redu, potem je že glavna podlaga za srečo dana, kar nam skušnja potrjuje. Vendar so še druge reči, na katere se treba ozirati. Kakor človek ni samotar, ampak ud rodbine, tako tudi le-ta ni ločena od drugih, marveč ima stike in zveze s sosedi, ki zopet vplivajo na našo srečo v dobrem ali slabem smislu. Marsikdo bi živel zadovoljno in srečno v svoji hiši in rodbini, ko bi ne imel slabih

sosedov,

ki mu na razne načine grene življenje. Od npravo izpridenih ljudi sicer ni drugega pričakovati kot krivic, žalitve in sitnosti, pa vendar jih človek težko prenaša zlasti, če se vedno ponavljajo. —

Prigodi se pa včasih tudi med dobrimi sosedi, da pridejo med seboj v navskrižje, v prepire in pravde, kar je kvarno sreči in zadovoljnosti. Kaj je navadno vzrok tem pojavom? — Pomanjkanje krščanske discipline povzroča take neprilike in nesreče. Pravih trdnih čednosti ni v ljudeh, pa zato ne znajo in ne morejo držati pravil krščanske pravice in ljubezni. Saj so večkrat prav majhne reči, ki napravijo hude prepire in tožbe in dolgotrajno sovraštvo. Te napake moramo odpraviti, razmere med sosedi urediti ali reformirati. Na čelu te reforme stoji pravilo naravne postave, ki veleva: Kar ne maraš, da bi tebi drugi storili, tega tudi ti ne smeš napraviti bližnjemu, in kar moreš ti pravično zahtevati od bližnjega, da stori tebi, to si dolžan tudi ti storiti bližnjemu. Ta zapoved mora biti živa in delavna v vrsti starih in mladih, potem je dana podlaga, na kateri stoji red pravice in ljubezni med sosedi. Ta zapoved se mora spolnovati v besedi in v dejanju, pa ne bo več krivičnega opravljanja in zmerjanja, ne bo več raznih majhnih poškodb, ki žalijo bližnjega, naj jih stori že žival, otroci ali odrasčeni. Veliko pomore k dobri razmeram med sosedi tudi to, če so pravice in dolžnosti jasno povedane in natanko določene po starem pregovoru: jasne pogodbe — dobri prijatelji. Tudi meje in mejniki so večkrat povod za pravde in prepire, ako niso trdno določeni in postavljeni ali pa če jih hudobni sosedi ne puste na mestu.

Ako veje vrhu tega še duh krščanske vzajemnosti ali solidarnosti med sosedi, potem imajo glavne pogoje srečnega skupnega življenja spolnjene, storili so, kar more človek storiti za svoj blagor, ker blagoslov pride od zgoraj doli na nas.

(Dalje.)

Svetovna vojska.

Na francosko-angleškem bojišču je general Foch skušal odločiti bitko in prodreti nemško fronto v svojem velikem napadu med Ancro in Oiso, podpiranem z množico težke artiljerije, tankov in oklopnih vozov. Ker se mu trenoten napad ni posrečil, se je omejil na delne napade, ki so se mestoma razvili do skrajne sile. Toda večina teh večjih in manjših sunkov je omagala že pred nemškimi črtami, deloma so bili vrženi v protisunku nazaj. Le mestoma so se umaknile nemške čete pred silnimi ponovnimi sovražnikovimi sunki. Vsekakor so nameravali Angleži in Francozi še več velikih delnih napadov, ki jih je pa nemška artiljerija spoznala in — še preden so dozoreli — uničila. V teh bojih so prvič nastopili v izredno velikem številu novi velikanski angleški tanki, ki presegajo prejšnje po velikosti in moči. Za njimi je šla artiljerija in pehota. Iz poročil vojaških kritikov je posneti, da posega v velike boje na angleški fronti 2 milijona ententnih čet.

Na italijanskem bojišču so ententine čete svoje brezuspešne napade na visoki planoti Sedmih občin prenesle na pokrajino Tonale, ki so pa tudi tam ostali brez uspeha. Sovražni letalci so v prostoru Feltre ponovno napadli vidno označene vojne bolnišnice in tudi med civilnim italijanskim prebivalstvom povzročili mnogo žrtev. Na čast pesniku d' Annunzio, ki je vodil polet italijanskih letal z oklici na Dunaj, prirejajo v Rimu velike slavnosti, poklonijo mu letalo v dar.

Na albanskem bojišču so naše čete napredovale vzhodno od doline Devolija. Drugih dogodkov tam ni.

V Rusiji se položaj še vedno ni pojasnil. Vsak dan nam prinese novih, navadno nasprotujočih si vesti. Tako ima zdaj Rusija že pol tucata bojišč, ki so: vzhodno in zahodno češko-slovaško bojišče, bojišče ob murmanskim obali, bojišče v voronješkem okraju, severno kavkaško bojišče in Vladivostok, odkoder prihaja japonska nevarnost. Z vseh teh bojišč prihajajo že uradna poročila, ki so pa vsa od boljševiške vlade enostransko prikrojena. Moskvo izpraznjujejo. Prehranjevanje se vedno bolj slabša. Lenin in Trockij izražata upanje, da se bodo razmere kmalu pojasnile in bo boljševiška vlada svoje zdaj zelo omajano stališče zopet utrdila. Nameravajo baje skleniti zvezno pogodbo z osrednjimi državami, po kateri naj bi slednje poslale boljševiški vladi vojaško pomoč.

Narodni svet.

V petek dne 16. t. m. se je ustanovil v Ljubljani Narodni svet za vse jugoslovanske dežele tostranske državne polovice. Ta narodni svet pa naj bi bil le del vsega avstro-ogrškega jugoslovanskega narodnega odbora, ki naj bi imel svoje središče v Zagrebu in bi se ustanovil, kakor hitro bodo to politične razmere dovoljevale. Namen tega Narodnega sveta je, kolikor mogoče vse moči osredotočiti ter smotrno in po dobro premišljenem načrtu bojevati se za politične, gospodarske in kulturne pravice jugoslovanskega naroda. Brez dvoma je jugoslovansko vprašanje eno najvažnejših svetovnih vprašanj, in vse vlade, naše in sovražne, se zanimajo zanj ter ga imajo namen na neki način rešiti. Naša velika naloga je, delati na to, da se o nas ne bo odločevalo brez nas, brez naše volje. Mi sami bomo morali nositi posledice rešitve jugoslovanskega vprašanja — imeli bomo koristi, če bo dobro rešeno, velikansko škodo, posebno narodno in gospodarsko, če bo slabo rešeno. Če pa bomo sami nosili vse posledice, moramo tudi mi sami soodločevati. In da se bo naš glas tem krepkeje slišal, da ga nikjer ne bodo mogli in smeli prestišati, to bo naloga Narodnega sveta v najbližji bodočnosti. Vsak je svoje sreče kovač, to hočemo tudi mi! Poleg tega bo treba nad vse močne narodne defenzive napram prodirajočemu nemštvu, mažarski brezobzirnosti in laški pohlepnosti. Povsod so naše priborjene narodne postojanke v nevarnosti, dan na dan omejujejo naši sosede na vseh koncih in krajih naše pra-

rice, vedno bolj lezemo v popolno odvisnost in suženjstvo tujega kapitala, tuje industrije, vedno bolj postaja Slovenec zadnji delavec, tujci pa črpajo milijone in milijone iz naše zemlje in iz naše pridnosti. Zato bo moral Narodni svet polagoma ustvarjati take gospodarske pogoje, da se bo mogel Jugoslovan tudi gospodarsko povzdigniti in tudi v tem oziru postati sam svoj gospod. Sploh je pa danes v Jugoslaviji toliko potreb, ki vpijejo do neba, političnih, gospodarskih in narodnih, da bo moral Narodni svet izvršiti naravnost ogromno delo. Smeri tega vsestranskega delovanja nam najbolj jasno in določno izraža pravilnik Narodnega sveta. V pravilniku stoji glede delovanja N. S. tole:

1. Naš namen je, da se za v monarhiji živeče Slovence, Hrvate in Srbe ustanovi skupni »Narodni odbor«, kjer bodo po medsebojno dogovorjenem razmerju zastopani vsi politični činitelji, ki na temelju edinstvenosti jugoslovanskega naroda hočejo izvojevati samostojno jugoslovansko državo.

2. Za ozemlja tostranske državne polovice se osnuje Narodni svet, katerega namcn in delokrog je, sklepati in odločevati o vseh zadevah, ki jih v Narodnem svetu zastopani činitelji priznajo za skupne.

3. Skupne zadeve v smislu točke 2. so zlasti:

a) Delo za ujedinjenje jugoslovanskega naroda v samostojno državo.

b) Smotreno delo za popolno ravnopravnost našega jezika v šolah, uradih in v vsem javnem življenju.

c) Varstvo narodnih manjšin, uredba manjšinskega dela in boj za narodno šolstvo.

d) Uveljavljanje našega jezika v vseh javnih uradih in podjetjih.

e) Obramba in pospeševanje skupnih kulturnih zadev.

f) Obramba in gojitev skupnih gospodarskih interesov ter zavesti gospodarske osamosvojitve.

g) Predstaviteljstvo naroda in pospeševanje narodnih koristi na zunaj dogovorno s parlamentarnim zastopstvom.

h) Vprašanja, ki se tičejo narodne časti in discipline.

Narodni svet sestoji iz 50 članov. Od teh jih odpade na Dalmacijo 12, ki jih izberejo tamkajšnji politični činitelji v medsebojnem sporazumu, na Istro 5, ki jih imenuje politično društvo za Istro v Pazinu, na Trst 2 (politično društvo Edinost), na Vseslovensko Ljudsko Stranko 18 in na Jugoslovansko Demokratsko Stranko 10. Socijalnim demokratom pritičejo 3 mandati. Stranke izbirajo svoje zastopnike potom izvrševalnih odborov oziroma odborov političnih društev, in sicer za dobo enega leta. Imajo pa pravico jih vsak čas odpoklicati.

Za predsednika je bil soglasno izvoljen načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec.

V podpredsedništvo so bili izvoljeni: dr. Lovro Pogačnik (V. L. S.), dr. Josip Jerič (V. L. S.), urednik Smodej (V. L. S.), ravnatelj Ivan Hribar (J. D. S.), urednik dr. Kramer (J. D. S.), nadrevident J. Kežar (J. D. S.) in dr. Gjuro Červar (Istra).

Za namestnike so bili izvoljeni: prelat Kalan za dr. Korošca, prof. Remec za urednika Smodeja in dr. Pošič za Červarja.

Socialni demokratje niso še popolnoma pristopili N. S., vendar izjavljajo, da bodo sodelovali. Tudi dalmatinski odposlanci so izjavili, da se formalno ne bodo pridružili N. S. zaradi prevelike oddaljenosti, pač pa hočejo ostati z N. S. v najozjem stiku.

Slovanski gostje na Slovenskem.

V petek zvečer, dne 16. t. m. je Ljubljana, naša slovenska prestolica, bogato okrašena z zastavami, nad vse slovesno sprejela slovanske goste, ki so prihтели s severa in juga, da se udeležijo odkritja Krekove spominske plošče v Št. Janžu in tako počastijo spomin največjega Jugoslavana in onega moža, ki je največ storil, da so stopili Čehi, Poljaki in Jugoslovani v najožjo zvezo in stvorili enotno narodno fronto v dosegu treh slovanskih držav: češke, poljske in jugoslovanske. Vsa Ljubljana se je zbrala na kolodvoru, kamor so se pripeljali češki odposlanci, na čelu jim njihov voditelj poslanec Stanek in Poljaki, na čelu jim bivši minister ekselencja Glombinski. Na kolodvoru jih je pozdravil ljubljanski župan dr. Tavčar, nakar sta se poslanca Stanek in Glombinski v prisrčnem odgovoru zahvalila. Sprevod v mesto pred hotel »Union«, kjer so dobili gostje stanovanja, je bil pravi zmagovalni pohod. Tisoči in tisoči so se zbrali pred hotelom, od frančiškanske cerkve gori do Slovenskega trga je bilo videti glavo pri glavi. Češki in poljski gostje, ki so prišli na balkon, so mogli spoznati, kako na globoko in široko je pognala v srcu slovenskega ljudstva misel jugoslovanske države, ki je edina naša politična, gospodarska in narodna rešitev. Navdušeno je ljudstvo pozdravljalo severnoslovanske goste, ki so z balkona pozdravljali naše ljudstvo. Nihče bolj kot naše malo in teptano ljudstvo čuti, kako nam je potreba skupnega boja in dela za uresničenje naših narodnih ciljev. Zlasti Poljaki so želi navdušene pozdrave. Saj so preje hodili vedno svojo pot, skoro vedno ločeni od svojih bratov, v teh največjih zgodovinskih trenutkih, ko nam gre za življenje in smrt, pa je velik del Poljakov srčno stopil na našo stran. In naše politično tako zrelo ljudstvo to dobro čuti, zato ni štedilo s pozdravi Poljakom.

V soboto popoldne se je sestal v srebrni dvorani hotela »Union« Jugoslovanski klub k seji, katere sta se udeležila tudi hrvatski saborski poslanec prof. Šurmin in bosanski narodni voditelj dr. Joso Sunarić.

Načelnik dr. Korošec je v otvoritvenem govoru pozdravil ustanovitev Narodnega Sveta za Slovenijo in Istro ter med splošnim pritrjevanjem izrazil željo, da čim preje pride do ustanovitve skupnega Narodnega odbora za Slovence, Hrvate in Srbe.

Nato se je vršila živahna politična razprava, katere sta se udeležila tudi prof. Šurmin in dr. Sunarić. Z ozirom na trplje-

nje v ozadju in na fronti, na obupne prehranjevalne razmere in na razne dogodke na vzhodu, dalje z ozrom na absolutistični režim v Bosni, na tamkaj vedno hujše naraščajočo bedo in umiranje naše dece, zahteva klub sklicanje delegacij in državne zboru. Klub pa je proti takemu zasedanju parlamenta, ki naj bi imelo edini namen, spraviti pod streho davčne predloge, temveč zahteva normalno zasedanje državne zboru. Jugoslovanski klub ponovno protestira proti temu, da vlada onemogoča stik poslancev z ljudstvom, da zatira svobodo tiska ter prepoveduje vojakom čitanje narodnega časopisja.

V vseh vprašanih se je pokazala popolna enotnost naziranja v klubu združenih poslancev.

Takoj po seji Jugoslovanskega kluba se je vršilo skupno posvetovanje vseh jugoslovanskih (tudi Hrvatov in avstrijskih Srbov je bilo prav mnogo zastopanih), čeških in poljskih politikov — kakih 60. Po tem posvetovanju je bilo izdano sledeče poročilo:

Konferenca, katere so se v Ljubljani dne 17. avgusta 1918 udeležili Poljaki, Čehoslovaki in Jugoslovani, se je bavila z vsemi kulturnimi, političnimi, socialnimi in gospodarskimi problemi, ki se tičejo uresničenja samoodločbe udeleženi narodov, kakor tudi v vprašanju, kako naj se trajno zvežejo Čehi, Poljaki in Jugoslovani. Pri tem se je konstatirala popolna enodušnost vseh delegatov, tako v vprašanju načel, kakor tudi v vprašanju skupne taktike, s katero naj se doseže končni naš cilj.

Zvečer se je vršil v veliki dvorani hotela »Union« skupni komers, katerega se je v velikem številu udeležilo ljubljanske občinstvo. Policija je prepovedala vsak govor, zato je dr. Korošec prebral pozdravno pismo prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega, katero se je glasilo:

Slavni zbor!

Srčen pozdrav in obilen blagoslov vsem slovanskim gostom z juga in severa. Složno naprej v smislu naših patriotičnih majniških deklaracij, v slogi je moč!

† Anton Bonaventura, škof.

Nato so pozdravljali še češki in poljski poslanci ter jim končno odgovarjal v daljšem govoru tržaški poslanec dr. Rybař.

V Št. Janžu.

Sprejem, ki ga je priredilo dolensko ljudstvo slovanskim gostom ob celi dolenski progi in v Št. Janžu, je bil naravnost veličasten. Vidi se, kako je naše ljudstvo v tem trpljenju polnem času še posebno začutilo, kje ima iskati svoje rešitve. Na vseh kolodvorih dolenske proge so se zbirali naši ljudje, dekleta in žene v narodnih nošah, s pesmijo in cveticami in nagovori pozdravljali slovanske goste s severa in juga. Čehi, Poljaki, Hrvati in Srbi so mogli videti politično zrelost naših ljudi — od najmlajšega do najstarejšega, in občudovati njihovo odločnost v orjaškem političnem boju za svojo svobodo. Pičli prostor nam ne dopušča, da bi sprejeme na posameznih postajah obširneje opisovali.

V nad vse slavnostno okrašenem Št. Janžu je sprejel zastopnike treh zveznih slovanskih narodov: Čehov, Poljakov in Jugoslovanov šentjanški župan Majcen. Za pozdrave so se zahvalili v imenu Čehov češki voditelj Stanek, v imenu Poljakov bivši minister Glombinski, v imenu Jugoslovanov dr. Korošec. Medtem se je zbrala v Št. Janžu uprav ogromna množica s cele Dolenjske, v obilnem številu so prihiteli tudi bratje Hrvatje v krasnih narodnih nošah. Ob 11. uri je imel domači g. župnik Bajec sv. mašo za pokojnega dr. Kreka. Govoril je cerkveni govor mestni župnik in pisatelj Finžgar.

Po sv. maši se je vršilo odkritje Krekove spominske plošče, katero je občinski svet šentjanški vzel za vse čase v svoje posebno varstvo. Na plošči je vdolana v kamnu podoba dr. Kreka in napis:

V tej hiši je umrl dne 8. oktobra 1917
dr. Janez Ev. Krek.

Kot prvi govornik je nastopil domači g. župnik Ludovik Bajec, nato so govorili še poslanci dr. Glombinski, Stanek, Sedlak ter dr. Korošec. Potem se je vršil skupni obed vseh odposlancev v gostoljubni hiši g. župnika. — Zvečer so zaplapolali po vsej Dolenjski kresovi. — Nihče več ne bo strl naše misli, nobena vlada pokopala.

Politični obzornik.

Postajamo eno!

Tudi sedanje preganjanje Slovanov od strani nemško-avstrijske vlade ima kal prekletstva v sebi. Čim bolj nas tišče v stran, čimbolj nas vlečejo narazen, tem krepkeje in tesneje stopamo na plan.

Jugoslovani in Čehi smo tesno združeni kakor ena fronta že par let sem. Družijo nas enake potrebe, podobni cilji. Vsak poizkus, da bi nas ločili, se je za zdaj izjalovil.

V zadnjem času zmaguje slovansko srce in zdrava pamet tudi pri Poljaki. Pišejo, da čuti, odkar ga je izučila vojska, vse poljsko ljudstvo z nami, z Jugoslovani in Čehi, le plemenitaški poslanci mislijo v svoji kratkovidnosti drugače in se vežejo s Slovanom sovražno vlado. Toda ne vsil! Cela vrsta demokratičnih poslancev ne hodi več s Poljskim kolom, temveč se je pridružilo drugim avstrijskim Slovanom. Zele se z nami najtesneje zvezati.

Imeli so v ta namen že posvetovanja zastopniki vseh treh avstrijsko-slovanskih narodov. Sklenili so ustanoviti stalno, trajno in nerazdružno zvezo slovanskih narodov.

Kazala se je ta zveza že pri zadnjih praških slavnostih, zdaj se je zopet pokazala v Ljubljani in v Št. Janžu. K odkritju dr. Krekove spominske plošče so prihiteli najodličnejši politični zastopniki Čehov, Poljakov in Jugoslovanov, tako da to slavje ni bilo samo jugoslovansko, temveč splošno slovansko. Preden so šli v Št. Janž, so se vsi zastopniki jugoslovanski, češki in poljski v Ljubljani zopet skupno posvetovali, kako bodo skupno kot en mož postopali za uresničenje jugoslovanskih, čeških in poljskih zahtev.

Slovensko ljudstvo se veseli tega edinstva. Zato je povsod navdušeno pozdravljalo in sprejemalo slovanske goste!

Kdo se ne bi pulil zanjo, saj je bogata!

Za Bosno bijejo vedno ljutejši boj. Mažari jo hočejo imeti; mi Jugoslovani si jo hočemo priklopiti. Mažarom pomaga skupna vlada. Izročča in dovoljuje jim razne banke v Bosni, daje jim v najem bosanske rudnike, gre jim na roko pri trgovini, da bi se Mažari tako v Bocni bolj udomačili in si pridobili do Bosne vsaj dozdevno pravico, ko bi kazali: »Glejte, saj je v Bosni vse mažarsko, kako si jo nam pač upate odrekati.«

Pa Ogrom to še ni dovolj. Sedaj kar preplavljajo bosansko deželo z ogrskimi agenti, ki z zlatom, s sladkim govorjenjem in z bogatimi obljubami delajo med ljudstvom »štimgungo« za Mažare. Med njimi je tudi pravoslavni metropolit Letica, ki poziva k sebi Srbe in jih nagovarja, naj se izjavijo za priklopitev k Ogrski. Česar ne zmore živa beseda agentov, to naj dopolni tiskana beseda Mažarom naklonjenega časopisja. Zato so Ogrji kupili v Bosni tiskarno, v kateri bodo tiskali in izdajali tri liste — srbskega, hrvatskega in mohamedanskega.

Mi se zanašamo na razsodnost bosanskega ljudstva. Poročali smo že, da so katoliški Hrvati vsi navdušeni za jugoslovansko deklaracijo. Na čelu so jim njih dušni pastirji — frančiškani. Tudi mohamedanski Bosanci so pristaši naše deklaracije. Izjavili so se namreč zanjo vsi voditelji važnejših mohamedanskih strank, tako dr. Spaho, voditelj mohamedanske samostalne stranke, odvetnik dr. Halilbeg Hrasnica, voditelj mohamedanske inteligence, Smailaga Čemalović, načelnik mohamedanske demokratske stranke, ter Sakib efendi Korkut, voditelj mlajše mohamedanske duhovščine.

Naš tok se krepí in širi stalno, tudi mažarski jez ga ne bo ustavil!

»Konec mora biti prerekanju!«

Že nekdanji Seidler je bil napovedal, da se je vlada naveličala gledati, kako se drugi prerivajo vsak za svoje zahteve, ter da hoče zato vsa neresena politična vprašanja čim prej prignati do konca.

Sedaj pišejo listi, da se dr. Hussarek resno trudi, da v doglednem času spremeni centralistično Avstrijo v narodno federativno državo, česar pa mi seveda po tolikih žalostnih skušnjah ne moremo verjeti.

Tudi poljsko vprašanje hočejo rešiti. Ta teden se je sam cesar Karel peljal k svojemu zavezniku Viljemu. Spremljali so ga najvišji vojaški in civilni državniki. Glede Poljske se kar niso mogli zediniti. Mi smo zahtevali, naj se Poljska priklopi Avstriji, Nemčija pa vztraja pri zahtevi, da mora biti Poljska prvotnoma samostojna, od Avstrije ločena država. Menda je zmagala Nemčija. Opravičujejo se, da je boljše tako za Avstrijo. Zakaj če bi dobili Poljsko, zahtevalo menda Ogrji zase kot nadomestilo vso Bosno in Hercegovino, za Hrvatsko pa Dalmacijo. Nemcem bi morali odplačati Poljsko z velikimi gospodarskimi predpravicami. No, kakor vedo in znajo!

Rusija v strelskih jarkih.

Rusija je zopet obkoljena s frontami. Vse drže proti Moskvi, ki je srce Rusije. Sicer poročajo, da na vseh frontah boljševiške čete napredujejo, a ni verjetno, ker boljševiška vlada beži iz Moskve v Petrograd, da bo tam bliže osrednjim državam.

Tudi nemško poslanstvo se ne čuti več varno v Moskvi. Zato se je preselilo bolj proti zahodu v Pskov. Avstrijski poslanik pa svoje službe v Rusiji zaenkrat sploh ne nastopi.

Boljševikom pomagajo nemški in avstrijski vojni ujetniki, ki jih imajo boljše viki najete. Menda bodo prosili tudi osrednje države za pomoč. Sicer so pa vsi list enega mnenja: Boljševiki umirajo, brest-litovski mir se podira.

Tedenske novice.

DROBNE POLITIČNE VESTI

Avstrijski Slovani vedno bolj složni v boju za skupne pravice. Pred tednom dnem se je vršilo v Lvovu posvetovanje poljskih, čeških in jugoslovanskih poslancev. Sklenili so ustanoviti v trenutku svetovnega prevrata trajno zvezo slovanskih narodov v prepričanju, da bodo dosegli svoj velik cilj le na podlagi skupnega dela. Bog daj da bi bili kmalu vsi poljski poslanci prepričani o potrebi skupnega in enotnega nastopa.

Tudi ogrski Slovenci zahtevajo jugoslovansko državo. Praški časopisi priobčujejo naslednjo izjavo ogrskih Slovencev: Tudi mi ogrski Slovenci, ločeni od ostalih Slovencev, mnogokrat neznan celo svojim najbližjim sosedom, se pridružujemo skupni jugoslovanski deklaraciji, da pokažemo svetu, da še nismo poginili v ogrski poplavi in da čutimo v sebi moč in voljo, se otresti madžarskega jarma, ki nas tlačí že stoletja. Vsi smo pri tem edini, katerekoli vere smo, katerekoli stranke ali politične skupine; vsi imamo eno misel: Jugoslovanska majniška deklaracija se mora uresničiti. — Madžarska vlada seveda bo rekla, da Slovencev na Ogrskem sploh ni in da so to čistokrvni Madžari.

Čehi — zavezniški narod Angležev? Anglija pa zna! Sedaj je proglasila uradno, da so Čehi prijatelji entente in zato smatra čeho-slovaške armade, ki se bore na raznih bojiščih proti Nemčiji, za enakovredne drugim zavezniškim armadam, češko-slovaški narodni svet pa za najvišje zastopstvo češko-slovaškega naroda. Avstrijsko uradno zatrdilo pa pravi, da so čeho-slovaški oddelki, ki se bore proti Nemčiji, čisto navadni dezertjerji in bodo tudi tako postopali z njimi, kadarkoli pridejo v njihove roke, češki narod sam pa nima s temi dezertjerji nič opraviti in je večkrat to pokazal na bojišču, kjer je znal umirati za Avstrijo.

Parlament naj se skliče že septembra. Tako zahteva češki poslanec Stanek v pismu, ki ga je pisal ministrskemu predsedniku. V istem pismu pozivlja Stanek vlado, da naj takoj začne z mirovnimi pogajanjimi.

Poveljnik naših čet v Albaniji je, kakor poročajo listi, generalni polkovnik

Pflanzer-Baltin, ki je leta 1915. pognal Ru-se iz vzhodne Galicije in Bukovine.

Važni posveti v nemškem glavnem stanu. Cesar Karel in avstrijski državniki so se zbrali v nemškem glavnem stanu, kamor so prišli tudi vse velike nemške glave. Povabili so tudi poljskega kneza Radzivila. Posvetovali so se menda največ o tem, kaj narediti z novimi državami, ki so se ustanovile na ruskih razvalinah in katere so sedaj pod nemško-avstrijsko patronanco. Poljski bodo menda izbrali kralja. Iz katere kraljeve rodovine bo vzet, se še ne ve. Nekateri hočejo Habsburžane, drugi bavarsko kraljevo rodbino, zopet drugi bolgarsko in saško. Vsi so nemškega rodu.

Nemška podmorska vojna. Ko so s februarjem leta 1916. začeli Nemci s podmorsko vojno, tedaj je izjavil šef admiralskega štaba Holcendorf: Nova podmorska vojna razpolaga s takimi bojnimi silami, da bo mogla tudi glede na pomnožena odbijalna sredstva in druge tehnične pripomočke zagotoviti znatno večje delovanje v primeri z lanskim in da je gotovo pričakovati, da pride Anglija v velike stiske zaradi utesnitve brodovnega prostora in da bo prisiljena v doglednem času, najkasneje v šestih mescih, skleniti mir. — Hudimana, ti nemški meseci so pa čudovito dolgi! Mi bi v resnici radi videli, da bi že minili in bi tako prišli do miru!

Za rešitev bivše ruske carice in njenih otrok se silno prizadeva papež Benedikt XV., ki je prosil boljševiško vladu, da naj jim da prostost in jih izpusti, da se izselijo, in da hoče on sam prevzeti vse stroške za preživljanje. V istem smislu se menda trudi za carsko rodbino tudi španski kralj.

Angleži vabijo Ruse. Angleži, ki prodirajo iz Arhangelska v notranjo Rusijo, so izdali oklic na ruski narod, kateremu obljubujejo nedotakljivost njihove zemlje, osvoboditev od boljševikov, kateri so v zvezi z Nemci Ruse izdali ter jih vabijo, naj se združijo z njimi v skupen boj proti tujim nasilnikom.

Lord Zorš veliko govori in mnogo baha. Zadnje francosko-angleške zmage na zahodnem bojišču so dale ententi precej srčnosti in jim vtile nove korajže. Lord Zorš, ki vsak dan govori, je to takole povedal:

Velik del uspeha se mora pripisati enotnemu vrhovnemu poveljstvu. Dosežena zmagaja je bila velika, zapletena operacija, v kateri so predstavljali svoje vloge Angleži, Francozi in Američani. Enotno poveljstvo nam je omogočilo, da smo priborili zmago ob Marni in drugo zmago ob Sommi. Zdaj se nam godi prav dobro, toda preveč prevzetni zato ne smemo biti. Boj je ni končan. Dežela se mora zanašati na svojo odločnost in na svojo srčnost in mora se naprej izpolnjevati svojo vlogo v dolgem voju.

DOMAČE NOVICE.

»Resnico« zopet pridevujejo »Domoljubu« v Gorjah na Gorenjskem. Resničarji morajo biti zelo pri koncu, če si ne upajo »Resnice« drugače spravljati med ljudstvo kot pod »Domoljubovo« masko.

Katol. slov. izobraževalno društvo v Velikih Laščah bo na splošno željo ponovilo dne 25. t. m. F. S. Finžgarjevo »Naša kri«,

Družba sv. Cirila in Metoda je imela v nedeljo, 11. t. m., svojo 29. redno skupščino v Ljubljani. Iz poročila posnemamo, da ima družba v oskrbi 15 otroških vrtec, 46 razredov ljudske šole v Trstu in dvorazrednico na Muti. Družbine šole je obiskovalo 3307 otrok. Leta 1917. je imela družba 183.160 K 74 vin. dohodkov, stroškov pa 188.188 K 94 vin.

Novo pregledovanje vojaštva glede službene sposobnosti. Prihodnji mesec se bo vršilo novo pregledovanje vojaštva, ne pa novi splošni nabori. Oni, ki bodo klasificirani z A, pojdejo po ogromni večini na fronto, z B klasificirani se porabijo v glavnem na etapnem ozemlju in s C klasificirani se pridele službi v zaledju. Vojaštva s klasifikacijo B je še vedno precej v zaledju, nadomestiti se more s slabše klasificiranim in v etapi se morejo potem nadomestiti z B klasificiranimi za fronto sposobni.

Močen potres je bilo čutiti dne 13. avgusta ob 10. uri zvečer v Ljubljani.

Padel je dne 15. junija na italijanskem bojišču Matija Anderle z Breznice. Služil je pri 7. lovskem bataljonu. N. v. m. p.

Nesreča. Smrtno ponesrečil se je v nedeljo, dne 11. avgusta, 60letni posestnik Filip Trbižan, Gorenjavas št. 67. Podveževali so voz sena, vrv se je strgala in žrd je pahnila na njej ležečega posestnika z voza. Pri padcu si je zlomil tilnik. Bil je takoj mrtev. Zapuščena žena s šestimi otroci, katerih eden je pri vojakihi.

Drva je polila s petrolejem Marijana Petrič iz Češnjekva, ko je kurila peč. Petrolej je eksplodiral in jo tako ožgal, da je vsled poškodb umrla.

Pazite na tatove! Nekemu trgovcu je bila na glavnem kolodvoru v Ljubljani v gneči, ko se je hotel odpeljati proti Zidanemu mostu, ukradena denarnica z vsoto 8000 K.

RAZNE VESTI.

Pozor na vlaki Iz Celja poročajo, da sta na postaji v Ponikvi izstopila iz vojaškega vlaka dva vojaka. Ko se je vlak že pomikal, sta hotela vstopiti, kar se pa jima ni posrečilo, marveč sta padla pod kolesa. Prapeljali so ju težko poškodovana v celjsko bolnišnico.

Češki otroci na prehrani na Hrvaškem. Od 80.000 avstrijskih otrok, ki odidejo na Ogrsko na prehrano, pošlje Češka 20.000 otrok nemške narodnosti. Češki otroci so izključeni. Zato pa so se s češke strani storili koraki, da se pošlje na Hrvaško 40.000 čeških otrok. Na čelu te akcije stoji na Hrvaškem dr. Budisavljević in Čeh veleposestnik Krepelka.

Saj je še marsikje tako. V Zagrebu se je vršila te dni razprava proti več železniškim uradnikom, katere je bil podkupil milijonar Makar, ki je hotel spraviti več vagonov svinjskega mesa v Avstrijo. Načelniku na postaji Osalj, Hoppeju, je dal 100.000 K, strojevodji 20 tisoč kron načelniku Fischu 100.000 K. Ko je bilo meso v Avstriji, je pa zahteval Makar denar nazaj. Fisch mu je vrnil vseh 100.000 kron. Načelnik Hoppe se je ustrelil.

Strah pred tujci. Solnohrad je zelo lepo mesto, zato ga tujci zelo radi obiskujejo ter izbirajo tam svoja letovišča. Toda Solnohrad nima niti zase dovolj jesti in zato so Solnohradčani poslali k županu deputacijo ter ga prosili, da naj jim pomaga braniti se proti tujskemu navalu. Župan jim je dal silno preprosto in uspešno sredstvo: tujce naj izstradajo. In to bo šlo. Čudno se svet obrača!

800.000 vdov bo približno v Nemčiji po vojski. Nekateri se zavzemajo za to, da bi se ne smele poročati, ampak bi morale to prepuščati dekletom.

Maršal Foch gojenec jezuitov. Maršal Foch je, kakor poročajo angleški in ameriški listi, zelo veren katoličan. Vzgojili so ga v mladosti očetje jezuiti.

Roža miru v Londonu. V Londonu je otvorjena razstava rož. V razstavi se nahaja bela snežna roža, ki diši po mošusu; roža je prekrasna, ali še bolj mami njeno ime občinstvo, ki prihaja v razstavo v obilnem številu. Vrtnar, ki je vzgojil to rožo, ji je dal lepo ime »Pax«, t. j. »Mir«.

Različne svatovščine. Pred kratkim se je vršila v Mariboru poroka, za katero je pripravil bogati ženin obilno pojedino. Toda med po-

roko je prišla v hišo policija in zaplenila vse kosilo. Ko so prišli svatje od poroke, so s kislimi obrazi gledali na prazne mize. — Drugače pa je bilo pri neki drugi poroki v Budimpešti. Neki judovski ženin je pripravil pojedino za 800 oseb, ki so se mastile osem dni ob gožato obloženih mizah. Seveda, pred ogrskimi judi ima celo vlada strah, kaj šele ubogi policaj.

Cez Sueški prekop, ki je narejen med Afriko in Azijo in koder vodi najbližja morska pot iz Evrope v srce Azije, so postavili jeklen most, ki ga bodo v kratkem izročili prometu.

Vojaška službena dolžnost v Ameriki. Reuter poroča iz Washingtona: Predlog, da se vojaška službena dolžnost razširi od 18. do 45. leta, je sedaj vložen v obeh zbornicah kongresa in odkazan komisiji za vojaške zadeve. Zakonski načrt pooblašča predsednika, da lahko po svoji previdnosti vpokliče vse može, ki prihajajo v poštev za službo. Vodilni krogi kongresa upajo, da bo predlog sprejet še pred 1. septembrom. Vojni tajnik je izračunal, da bo po novem zakonu število vojaških obvezancev pomnoženo za okrog 2.400.000 oseb.

Nov slovenski družinski list.

S septembrom začne nov letnik »Ilustriranega Glasnika«. Z novim letnikom se pa list vsled splošne želje izpremeni v prvi slovenski družinski list. Dobil bo nekoliko manjšo, bolj priročno obliko, da ga bodo naročniki koncem leta lahko dali vezati v knjigo. Saj bo pa tudi vredno, zakaj prinašal bo krasne romane, lepe povesti, mične črtice, vesele zgodbe, zanimive topise s slikami, dalje smešnice, uganke, veliko zanimivih vestí iz vseh strok; poleg tega so sodelovanje obljubili najboljši pesniki, da bo list zelo raznovrsten. — Seveda bo list poln slik; pa ne takih kot do zdaj, ampak velika večina bo umetniških, dalje slike iz slovanškega sveta, ke zanimivih tujih krajev, slike domačih umetnosti in vseh važnejših dogodkov, tako da bodo že slike same toliko in več vredne, kolikor bo stala cela naročnina, tako da bo lepo branje takorekoč zastoj; in branja bo v vsaki številki 24 strani.

Zato se pa vse slovenske družine naročite na ta prvi slovenski družinski list. Čim več naročnikov, tem lepši bo; čim več naročnikov, tem bolj se bo izobrazba širila po slovenski domovini. Če hočemo narodu lepo bodočnost, širimo med njim izobrazbo. Novi družinski list bo to nalogo v največji meri izpolnjeval. Zato mora priti v vsako slovensko družino.

Takoj v prvi številki začne s krasnim romanom »Kraljica mučenica«, ki popisuje strašno usodo škotske kraljice Marije Stuart, ki je morala zaradi tega, ker je bila odločna katoličanka, izgubiti prestol, živeti v ječi in nazadnje svojo glavo položiti pod rabljevo sekiro. Že samo ta veliki roman je vreden, da se na list naročiš, zakaj iz njega boš spoznal veliko dobo svetovne zgodovine! V svojo kornist torej naroči!

Dopisi.

Iz Preddvora. Kakor povsod tako je tudi nam smrtna kosa na bojnem polju pokosila že mnogo mladeničev in mož, ali je pa tudi doma kateri umrl vsled vojske. Nekateri so se izgubili, da nič ne vemo zanje. In morda se tudi nikdar ne bo zvedelo. Pa kaj, ko se človek malo ozre po naši okolici, mora z žalostnim srcem priznati, da mnoge naše okoličane vsa

je bridke izgube prav nič ne ganejo. Prireajo ples po zasebnih hišah in po gostilnah. Nič se ne menijo za opomine duhovnikov in drugih pametnih ljudi. Matere in žene dopuščajo ples v svojih hišah, ki jim je morda padel mož ali sin v vojski. Dragi okoličani! Crno se oblačite mnogi v znak žalovanja, drugi se pritožujete, da ste lačni in izstradani, a za ples in popivanje ni žalovanja, ne lakote! Aui ni to žalostno? Ali nimate prav nič zmisla in sočutja, kako trpijo mnogi naši vojaki na bojišču. Naj si prizadeti ta dobrotni opomin vzamejo k srcu, da ne bo treba ostreje nastopiti!

Zvarulje pri Kolovratu. Pozdravljen nam dragi »Domoljub«, ki nas navdušuješ za mili materni jezik ter nas bodriš, da ne opesavamo v boju za težko pričakovano Jugoslavijo. Tudi med nami so še mnogi, ki jim ta stvar ne diši, a naše vere ne bo nihče omajal. Povsod prevladuje prepričanje, da Jugoslavija mora priti, če se vlada še toliko upira. Mi zvesti sinovi in hčere naše lepe slovenske domovine pa kličemo iz dna srca: Živela naša mlada jugoslovanska država pod habsburškim žezlom!

Gorje. V nedeljo, dne 11. avgusta, je imei krajevnih odbor S. L. S. svojo prvo sejo. Odborniki so bili vsi navzoči. Sklevalo se je o raznih gospodarskih in političnih zadevah. Vabimo vas vse, ki še niste podpisali priglasnic za S. L. S., da to čim preje storite. Oglašajte se v vseh zadevah, gospodarskih in političnih, pri krajevnem odboru S. L. S., ki vam bo šel v vseh zadevah na roko. Odborniki so razdeljeni po vseh vaseh. Zavzeti se hočemo za želje Gorjancev ter poročati na pristojno mesto. Obratujte se hočemo v vseh zadevah na osrednjo pisarno v Ljubljani in pa na naš sl. Jugoslovanski klub.

Gorje. V petek, 16. t. m., nas je zapustil g. kaplan V. Turk ter se podal na svojo novo službo v Cerklje na Gorenjskem. Mi smo z gospodom veliko izgubili. Žal, da so nam ravno sedaj v tej narodni borbi odvzeli g. Turka. Srečni Cerkliani, ki ste dobili v g. Turku izvršnega delavca na verskem in narodnem polju. Vam, gospod Viktor, pa kličemo: Srečni med svojimi novimi farani. Šli ste, toda v naših srcih ste ostali in delo Vaše je ostalo. Objubljam Vam, da ga bomo nadaljevali ter v Vašo zadovoljnost tudi izpeljali. Z Bogom Vam kličemo hvaležni Gerjanci!

Semič. Na Veliko mašo so naši dijaki in fantje priredili lepo, času primerno predstavo. Narodnostniin čuvstvom je odgovarjala S. Gregorčičeva pesem »Velikonočna«, verskim pa žaloigra »Garcia Moreno«. Moreno je posvetil celo svojo državo presv. Srcu Jezusovemu in padel kot njen junak — naj bi se skoro tudi naše družine, vse do zadnje, posvetile istemu božjemu Srcu, kot želijo sv. Oče in naš knezočkolof.

Sv. Trojica pri Moravčah. Dne 8. t. m. je neznan tat oropal pri glavnem oltarju ves denar iz pušice, vsota je morala biti precejšnja, ker od novega leta še ni bila izpraznjena. Predrznega človeka iščejo orožniki. Če bi kdo kaj izvedel, naj naznani orožnikom v Domžalah. — Dne 11. t. m. pa smo imeli na tem prijaznem gričku gledališko predstavo, ki so jo uprizorili trojiški fantje in dekleta. Krasna igra: Krivica in dobrotla, in žaloigra: Planšarica. Čisti dobiček pa je namenjen za veliko razpelo na pokopališču.

Pri Sv. Gregorju je priredilo slov. katoliško izobraževalno društvo 11. avgusta gledališko predstavo »Junaške Blejke«. Ta vzpizoritev je letos že tretja na našem društvenem odru. Njakkršne vsiljive in kričave reklame ni bilo treba, — lepo vreme, naši lepi griči, lepi društveni prostori in pa prijazno vabilo je k udeležbi zbralo toliko občinstva, da je bila društvena dvorana nabitopolna, čeravno je ena največjih, kar jih je ljubezen do ljudskega napredka zgradila v zadnjih desetletjih. Med udeleženci smo s posebnim veseljem opazili mnogo odličnih gostov iz okolice: iz Sodražice, Ribnice in Ortneka; izrekamo jim tem potom svojo prisrčno zahvalo. Ta naša zahvala je pa še toliko prisrčnejša, ker so v vstopnino prispievali k zares blagemu namenu, za katerega se je ves dohodek obrnil. Kdo bi pričakoval — 1000 kron, torej cel liščak je bil pri cni vzpizoritvi nabran za novo vseslovensko siro-

tišnico v Grobljah! Bog, zaščitnik sirot, naj ti sočero povrne vsem! — Kakor še vselej do sočero povrne vsem! — Vsem cenjenim udeležencem sporočamo, da se je delo za novo vzpizoritev že pričelo. »Junaške Blejke« so bile resne in za sedanjoo dno izredno pomembne; prihodnjič pa vpizorijo naši fantje in naša dekleta dve šaloigri, da bo v dvorani polno vselega smeha. Takrat pa zopet na veselo svidenje v »Gregorskem domu«!

Iz Podzemlja v Belikrajini. Veselega malo, žalostnega veliko. Koze, ki so bile pred dvema mesecema zanešene k nam iz Hrvaškega, so popolnoma prenehale. Zupnik in kaplan sta bila istočasno obolela na tej boleznii. Danes sta že zdrava. — 13. julija je udarila strela v gospodarsko poslopje vdove Štravs v Borštu, ki je izgubila v vojski tudi svojega moža. Pogorelo je do tal s pridelki letošnjega poletja vred. — Deset dni pozneje so baje otroci povzročili ogenj na Primosteku. Pogorela sta gospodarija Bajuk in Tomc. — Na Krivoglavcih smo pokopali pretekli teden mlinarico Žuničoo. Pred nedavnim časom je bila okradena. Mož in dva sinova ima pri vojaki. Doma pa samo drobna decina. Na praznik sv. Petra ji je padel v vojski sin, petkrat odlikovan, dečko pošteniak, prednik mladeniške Marijine družbe. Žena je vsa potra vsled te izgube obolela ter umrla. — Ljudje so pa kot povsod. Nekateri vojsko preklinajo, drugi obupavajo, nekateri zaupno molijo. Po gostilnah se vojska ne pozna. Tam je veliko papirja, vina, godbe in pohujšanja. Pred očmi oblasti pa, ki je bila pred letom izdala lepe odredbe v varstvo mladine, uganjajo nedorasli fantalini svoje podivjanosti in nepoštenosti. Gola beseda pa ne izda nič več pri njih. Hujše čase, nego so za nami, imamo še pred seboj.

Novice od Soče.

S Tolminskega. Zmeraj imamo samo dež, poleg tega pa še delavcev primanjkuje, tako da se zakasni vse delo na polju. Žetev je končana, žito je zelo slabo. Po večnem dežju so vsa žita poglobla, še preden so cvetela. Sena tudi ni letos mnogo, pa so že napovedane občutne revkizicije. Naša občina je ena izmed najmanjših in vendar ga ima dati nad 1000 kvintalov. Seveda najbrže da takšnega števila ne bo dosegla; že tako imamo zelo malo živine, potem bi morali še to prodati, kar imamo. — Po nekaterih krajih tolminskega okraja je razsajala tudi toča, vendar prav hudega še ni bilo. S prehrano je zelo slabo, ne dobimo ničesar, kupiti pa tudi ne moremo, edino novi krompir že imamo; seveda ni še zrel, vendar ga vseeno kopljemo. Sicer nam ne kaže drugega, kakor umreti. — Begunci so se večinoma vrnili v svojo domačijo, četudi morajo na prostem ležati, je vendar bolje nego pri tujih ljudeh biti.

Gospodarski del.

PREHODNA GOSPODARSKA DOBA IN KMET.

V obstoječih gospodarskih težavah se marsikdo tolaži, da vojna ne more več dolgo trajati in potem bo takoj vse drugače. Zato ne bo škodovalo, če malo premislimo, koliko se bodo gospodarske razmere po vojni spremenile.

Ali bo vojna z orožjem razrešila vsa sporna vprašanja med narodi in bo mir res prinesel tudi medsebojno prijateljstvo sedanjih sovražnih narodov, ali pa se bo sedaj razneto in razpihano sovraštvo po prenehanju vojne z orožjem nadaljevalo v gospodarski vojni, to vprašanje še nikakor ni rešeno.

Ne bodimo črnogledi in verjemimo rajše, da po miru gospodarske vojne ne bo. Ali je pa s tem že rečeno, da bomo po vojni takoj lahko dobili iz tuine vsega in vsakega blaga, kolikor bomo hoteli? Nikakor ne. Vpoštevati moramo, da se je med vojno skoraj vsakega blaga veliko manj pridelalo in izdelalo kakor pred vojno, ker je bilo toliko najboljših delovnih moči zaposlenih v neplodni vojni službi. Dalje moramo vpoštevati, da je med vojno iz-

ginilo oromno ladij na dno morja, ki so preje prevvažale blago čez morja, da se je izrabilo silno veliko železniskega materiala in da bo vsled tega otežkočen prevoz blaga iz kraja v kraj. Vsaka država bo skušala najprej preskrbeti svoje lastne državljane, šele s preostankom bo pripravljena postreči tudi drugim državam.

Pri blagovnem prometu med državami je igrala pred vojno velikansko vlogo carina. Med vojno je stopila carina močno v ozadje, glavno važnost je zadobilo sedaj vprašanje valute ali denarne veljave. — Saj je na primer za blago iz Nemčije k nam znašala carina po navadi 5 do 8 odstotkov, sedaj pa znaša denarna veljava našega denarja za celih 25 odstotkov manj kot veljava nemškega denarja. Vsled tega je torej vsako blago iz Nemčije za 25 odstotkov dražje, dočim je carina podražila blago le za 5 do 8 odstotkov. Razlika med veljavo našega denarja in denarja nevtralnih držav pa znaša še mnogo več. Na denarno veljavo vplivajo na svetovnem trgu pred vsem tri stvari: 1. Koliko kritija v zlatu ima za ves izdani papirnati denar kake države bančni zavod, ki ima pravico izdajati papirnate novce; 2. vprašanje, koliko dotična država blaga izvažaa in uvažaa, in kakšno je vrednostno razmerje med uvažanim in izvažanim blagom ter 3. vprašanje, koliko vere ima svet v trden obstoj in gospodarsko življensko sposobnost ter poštenost dotične države.

Ze pred vojno je vsaka država skušala vplivati na blagovni izvoz in uvoz v tem smislu, da je skušala uvoz kolikor mogoče zmanjšati in izvoz povečati ali vsaj doseči, da bi se uvažale kolikor mogoče cene stvari, ki bi se v domači obrti in industriji predelovale in izvažale kot kolikor mogoče drago blago zopet v inozemstvo. — Temu namenu so pravzaprav služile raznovrstne carine. Po vojni bo država uvoz in izvoz vzela še trdnje v svoje roke. Blago, ki ga bomo mogli izvažati, ne bo v nikakem razmerju z blagom, ki ga bo treba uvažati. Da bi razliko kriji z našim denarjem, ne bo kazalo, ker bi to njegovo veljavo še bolj zmanjšalo in torej že tako strašno drago uvažano blago še bolj podražilo; da bi se naša država za razliko v inozemstvu zadolžila, ne bo mogoče, ker bi v tem slučaju morala objaviti svoj proračun, tega pa sedaj po zagotavljanju strokovnjakov nobena velika država ne more storiti. Izvedenec za te zadeve iz Nemčije dr. Somary smatra za neobhodno potrebno, da v ta namen naša država zapleni vse zlato in draže kamne pri zasebnikih; proti hišnim in osebnim preiskavam ter prisilnemu odjemanju teh stvari imajo pa naši narodnogospodarski politiki jako tehtne pomisleke.

Na vsak način se bo treba pri uvozu omejiti na najnujnejše in najkoristnejše stvari. Treba bo skrbeti, da ne bodo posamezniki v tujini nakupili preveč takega blaga, ki ga bo sicer lahko dobili, ki pa za naše narodno gospodarstvo ne bo ravno nujno ali koristno, na škodo nujnih stvari, za katere bi potem utegnili zmanjkati gospodarske moči. Zato bodo vzele to reč države v roke in bodo vse uvoz centralizirale. Ves nakup v inozemstvu bo pod nadzorstvom državnih central. Splošno se misli, da bo takoj po vojni tako imenovanega kolonialnega blaga, to se pravi kave, čaja, kakaa in riža dovolj na ponudbo, ker sovražne države v nobenem slučaju ne bodo imele takega interesa, nam to blago odtegovati. V državnozborničnem odseku za trgovino in obrt je že sprejet načrt, po katerem bo za vsako vrsto tega blaga ustanovljena posebna posredovalnica, ki bo morala skrbeti tudi, da bo prišlo samo toliko tega blaga v državo, kolikor odgovarja nujnim potrebam ter plačilnim in prevoznim razmeram. Tako bo gotovo tudi pri nas.

Državne centrale pa ne bodo nadzirale samo, koliko in katero blago se bo nakupovalo v inozemstvu, ampak tudi, da se bo v inozemstvu nakupljeno blago pravilno in pravično razdeljevalo. Ker bo blaga za vse potrebe premalo, bo nastal pravcat boj zanj. Vsak bode skušal izrabiti svoj vpliv in svojo moč pri državi in izprediti tekmece. To bo nesprijetost med stanovi in narodi še bolj poostrilo.

Velika nevarnost je, da bo pri tem kmel zopet udarjen. Ze sedaj je zmerom tepen, ko

državne centrale razdeljujejo blago, ki ga je kmet sam pridelal, koliko bolj je utemeljena skrb, kako se mu bo godilo pri razdeljevanju blaga iz tujine. Veliki industrijci in kapitalisti so spravili med vojno državo čisto pod svoj vpliv in tega bodo skušali izrabiti zlasti v prvobodni gospodarski dobi.

Politični zastopniki kmetkega stanu bodo imeli dovolj trdega dela, da bodo uspešno branili njegove stanovske koristi. Pri našem slovenskem kmetu še posebej, ker ga bodo skušali pritisniti tudi iz narodnih ozirnov. Zato je silno važno, kakšne zastopnike bo naš kmetijski stan imel. Kmečki poslanci pomlajene S. L. S. neustrašeno izvršujejo svoje naloge. Naš poslanec Jarc je v ta namen združil vse kmetске poslance nemških narodov, da bodo skupno nastopali proti vsem napadom na kmetijski stan in njegov žep. Pri sklepanju o novih davkih bo ta zveza nemških kmetov vse storila v njihovo zaščito. x

ZA POVZDIGO POLJEDELSTVA.

Vojska nam je pokazala prikazen, da na kmetih za prehrano tistih, ki ničesar nimajo, ni nič poskrbljeno. Teža pojava ne opazujemo samo na našem narobe-svetu v Avstriji, marveč tudi iz Nemčije beremo poročila, ki grajo slabo preskrbovanje z živili na deželi. Strokovno časopisje živahno razpravlja o tem vprašanju. Pred vsem poudarja, naj se dela na to, da se z vso silo pospešuje proizvodnja kmetijskih pridelkov in da se boljše urede dobavljanja kmetijskih izdelkov.

Priporočajo, da bi kmete povsod v te namene po krajih združili in predlagajo veliko tozadevnih predlogov. Posebno so predlagali, naj ustanovljajo gospodarske urade na kmetih. Kakor obstojajo v mestih za ureditev preskrbe z živili posebni uradi, bi se morali ustanovljati tudi na kmetih posebni gospodarski uradi.

Gospodarske urade na kmetih zahteva posebno dr. Heim, ki si jih misli takole: V vsaki vasi naj se ustanovi kmetijski urad ali poslovalnica. Upravljaj jo kak izvrsten kmet, ki naj priredi na zemlji poslovalnice malo, vzorno gospodarstvo in ki mora iti drugim kmetom kot učitelji, svetovalec in z lepim zgledom na roko. Poslovalnica naj dobavlja in shranjuje skupno poljedelskih potrebščin: stroje, gnoj, semena, krmo itd. Višje vodstvo krajnih poslovalnic naj se poveri v vsakem okraju posebnemu poljedelskemu uradu, ki ga mora voditi akademično izobražen poljedelski nadzornik, ki naj vodi pozimi tudi kmetijsko šolo. Nadzorovati bi moral pred vsem krajne poslovalnice, jih podpirati in oživljati, skrbeti pa vzravnano in poskrbeti za nabavo strojev in drugih poljedelskih potrebščin. Posebno krb bi moral pospeševati prodaji in dobavi poljedelskih proizvodov.

Glavni tajnik pruskega gospodarskega kolegija dr. pl. Altmack se tudi goreče zavzema za enotno združenje kmetov od spodaj proti. Altmack si želi ustanovitve krajnih stanovskih zvez, katerim bi morali vsi kmetje pripadati. Krajne zveze naj se podrede okrajnemu kmetkemu uradu, oziroma okrajni poljedelski zbornici. Svoj nasvet utemeljuje posebno z okolnostjo, ker vse obstoječe organizacije niso prodrle v najspodnejše sloje.

Beležimo zanimive pojave, ki merijo na to, da se dvigne kmetijski stan. Kar smatrajo za nujno reč v Nemčiji, je pri nas še najpnejše. V Nemčiji imajo med kmeti več organizacij, kolikor jih imamo mi, a kljub temu uvidevajo potrebo po kulturno-gospodarski oblastveno urejeni novi organizaciji, ker se mora kmetijstvo samo kot tako organizirati brez vsakih čemagoshkih public, ki jih posebno nosijo koncem jezika taki nekmetijski kmetje, ki ne razločujejo repe od korenja.

Kar zahtevata zdaj v Nemčiji dr. Heim in dr. pl. Altmack, nam Slovincem ni nič novega in tujeja. Rajni naš Krek se je vedno zavzemal za ustanovitev obveznih političnih stanovskih organizacij na svojih socialnih tečajih že pred 24 leti, v svojih zasebnih krogih pa še prej. Nikdar in nikoli, tako nekako je to važno reč utemeljeval, ne bodo postali vsi, za kalere gre, člani raznovrstnih stanovskih društev. Potrebne so za to prisilne stanovske organizacije. Pouk in izobrazba v tej vele-

važni reči sta kljub vojski nujno potrebna, ker to glejmo, da ostane naš človek doma. Ostal bo pa le, če mu bo dobro šlo. Blagostanje vsakega stanu zavisi pred vsem od izobrazbe, kulture, ki tvori tudi najtrdnjših temeljev blagobitu vsakega stanu.

GOSPODARSKA OBVESTILA.

Poročilo o poučnem tečaju. Iz Dola pri Ljubljani. V nedeljo, 11. avgusta se je končal »Poučni tečaj« izobraževalnega društva s praktično skušnjo, pri kateri so udeleženske pokazale, koliko sadov rodi resno duševno delo. Začel se je ta prvi poučni tečaj kot prvi poskus našega gospoda kaplana 21. novembra 1917. Oglasilo se je bilo sprva 82 deklet in žena in 15 mladeničev. Do spomladi je vzdržalo vsega skupaj do 50 udeležencev, do konca pa le še 37 deklet; je pač povsod več poklicanih nego izvoljenih. Pouk je bil redno vsake nedeljo po litanijah v društvenem domu, pozimi pa še po enkrat med tednom. Pri pouku je tudi gđna. Marica Zorčeva ljubeznivo pomagala, zlasti pri računstvu in popravljanju raznih pismenih izdelkov. Sodeč po skušnji, ki je trajala dobre tri ure, so smatrali prireditelji tečaja za najvažnejši predmet »vzgojeslovje«. Predavanja o tozadevnih vprašanih so bila javna, za vse ljudi, posebno za starše, a udeleženci so bili obvezani, si glavne misli zapisati na popir in v možgane. Težkih opredelb, n. pr. kaj je vzgoja, kaj je značaj in podobnih sicer od preprostih deklet ne moremo zahtevati, a pokazale so, da so jim postala jasnejša razna načela za dobro krščansko vzgojo — in to je glavno. Že pri vzgojeslovju in tudi drugih predmetih si lahko opazil, koliko važnost da je polagal poučni tečaj na materni jezik, milo slovensko govorico. V okvirju tečaja so bili udeleženci dolžni prečitati tekem zime par knjig, naučili so se najbistvenjših pojmov iz slovenske slovnice, zlasti rabo ločil, pravilno izdelovanje pisem, marsikaj lepega jim je povedal »Urbanus« o lepem vedenju in sestra Lidvina Purgaj je tolmačila z »Našo gospodinjo«, kako treba varovati zdravje. Tudi glavne slovenske pisatelje in pesnike so spoznali udeleženci tečaja in si nabrali iz njih »spominski venec« najlepših citatov v posebne knjižice, predvsem iz Gregorčiča in Medveda.

Predmet računskega izpita so bile štiri osnovne računske operacije z desetinskimi številci, a vse na podlagi praktičnih gospodinjskih računov.

Prišla je na vrsto skušnja iz nemškega jezika. Kaj dobrega more pač priti iz nemškega Nazareta? sem si mislil, ko sem čul svoj čas o tem poskusu. A skušnja je pokazala, da tudi ta poskus, ni ponesrečen. Ljubljanska okolica govoriči silno spakoderano slovenščino, tako gđra »pukeltajč«, da je človeka sram, ko jo sliši. Morda pa pridobljeno znanje tujega jezika utegne koristiti marsikomu, ki ima sicer dobro voljo kot ravnilo za pravilno rabo slovenščine, sem si mislil. Da utegne biti znanje nemščine velika korist za one, ki hodijo živat v tuja mesta slavnike ali pa v mestno službo sploh, temu bi bilo težko oporekati. Jaz zase bi nemščine ne učil. Izvzemši kake prav posebno pštevavanja vredne lokalne razmere. — Udeleženske so dobile tudi spričevala kot lep spomin na resno delo poučnega tečaja iz rok društvenega predsednika, gospoda Jožefa Klemenčiča, posestnika iz Podgore. Da bi imeli kaj več takih gospodarjev in takih kapeplanov, tako mi je zaželelo srce ob koncu skušnje, kako vse drugačna bi bila lahko izobrazba po slovenski domovini. Pa še ena misel mi je prišla: Ko bi stopilo v vsakem kraju skupaj nekoliko izobražencev, duhovnikov, učiteljev in drugih, ki znajo kaj več, in bi uprizarjali leto za letom za mladeniče in dekleta podobne poučne tečaje, kot sem ga videl v Dolu, kako bi se dvignilo duševno obzorje, kako se požlahtnila srčna dobrota naše mladine, cvetja in upa naše bodočnosti! Prepričan sem, da bi večina udeležencev tudi z veseljem prispevala za ta trud učiteljem, ki ob današnjih plačah niso vstanu niti pošteno živjeti, kaj šele počteno učiti. Ravno ta skušnja mi je dokazala, da se dá doma z enim tečajem doseči več, kakor se pošlejš hčerko za dve ali celo tri leta v tuje mesto; posebno pri nemščini se je to videlo prav očitno. Vrnimo izobraževalnim društvom

zopet njihov namen in lotimo se intenzivneje »izobraževanja« v društvenih domovih. To je najbolj hvaležno delo naših »domov« za uredničbo našega narodnega vzora — Jugoslavije, F. S.

Žitni monopol. Časopisi prinašajo vesti, da bo Avstrija uvedla po vojski žitni monopol, to se pravi: žito se bo smelo prodajati le državi, in le država bo mogla potem žitne izdelke prodajati uživalcem. To bi bilo podobno kot je pri tobaku in soli. Poljedelci bi pridelovali žito, katerega bi jim država za primerno ceno odkupovala, del, ki je potreben za živež poljedelcu in njegovi družini, bi mu pa pustila. Na ta način bi država spravila vse tisti dobiček, ki ga imajo sedaj žitni veletrgovci in velemlinarji. Tako misli država zboljšati svoje finance po vojski.

Nadrobna prodaja mletvenih izdelkov. Deželna vlada razglašala: Določila §§ 2. in 7. ukaza z dne 14. februarja 1917. l., dež. zak. št. 7, in ukaz z dne 25. maja 1917. l., dež. zak. št. 26, se razveljavljata. — § 2. ukaza z dne 14. februarja 1917. l., dež. zak. št. 7, naj se zanprej glasi tako: § 2. Za nadrobno prodajo mletvenih izdelkov se določajo za 1 kilogram naslednje prodajne cene:

moka za peko (ogrška)	2 K 58 v
pšenični zdrob	1 » 58 »
pšenična moka za kuho	1 » 58 »
pšenična krušna moka	1 » 06 »
ržena enotna moka	1 » 06 »
ajdova moka	1 » 58 »
ječmenova krušna moka	1 » 06 »
koruzni zdrob	1 » 58 »
koruzna moka	1 » 06 »
ovseni riž	1 » 58 »
ješprenj	1 » 58 »
prosenka kaša	1 » 58 »

Te cene veljajo za kraje, ki so oddaljeni do pet kilometrov od železniške prejemne postaje. V krajih, oddaljenih več kot pet in do deset kilometrov, se zvišajo cene za nadrobno prodajo za en vinar pri kilogramu, in v krajih, oddaljenih več kot deset kilometrov, še za en vinar.

Zakaj je vino tako drago? »Die Zeit« poroča iz krogov dunajskih vinotrzcev nastopajo: Veliki trgovci z vinom na Ogrskem pričakujejo letos ogromne množine vina, nimajo pa sodov. Posledica tega je, da so ponudili tukajšnjim sodarjem bajno visoke cene za sode. Dunajski sodarji pa imajo že toliko domačih naročil, da ne morejo povsem ustreči ogrskim vinotrzcem. Ti slednji so se raditega obrnili na delavce in jim ponudili trikrat večjo plačo in prehrano. Pomočniki so raditega zahtevali enake plače, sicer bodo ustavili delo in odšli na Ogrsko. Dunajski sodarski mojstri so glede na velika naročila avstrijskih odjemalcev ugodili zahtevam svojih pomočnikov in tako ima dunajski sodarski pomočniki mesečne plače 1000 do 1200 kron.

Jesensko sadje pod zaporo. Od 1. oktobra t. l. dalje bodo jabolka, hruške in češnje pod zaporo in se te vrste sadja sploh ne bodo smele prosto prodajati, oziroma kupovati, marveč se v to svrhu ustanove po vseh deželah posebne nakupne organizacije. Po pošti bo dovoljeno pošiljati le do 20 kg navedenega sadja. Zapora bo seveda zopet povzročila, da bo sadje postalo redkost, ki jo bomo videli le, kadar bomo šli na deželo.

Oderuske cene. Pod tem naslovom piše »Slovenski Narod«: »Govori se, da prodajajo kmetovalci pod roko pšenico po 200 do 300 K mernik. Ta cena je prav oderuska in jo je kar najodločnejše obsojati. Res so se vse stvari podražile, a da bi se morala pšenica podražiti kar za petdesetkrat, ni utemeljeno, najmanj pa v pridelovalnih razmerah, kajti znano je, da je pridelovanje žita proti pridelovanju drugih sadežev razmeroma še naiceneje. Vojni žitni zavod razglašala ravnokar, da oddaja švedsko originalno pšenico, z drago vrečo vred, po 180 kron 100 kg, torej mernik brez vreče po kakih 40 kron. Če je pri naši malni vrednosti denarja tujezemsko semensko izbrano pšenico mogoče oddajati po 40 kron mernik, je naravnost nesramno, če kdo zahteva za domače blago petkrat do sedemkrat toliko. Naj bi se torej vendar tudi kupci, ki te cene plačujejo, končno vzdramili in plačevanje brezmiernih

cen opustili. Dolžnost vsakega konsumenta je, da take izkoriščevalce položaja brezobzirno naznani oblasti, kajti resnica je, da tako drago plačujejo žito ponajveč le špekulanti, ki blago potem lačnim svojim bližnjim še dražje prodajajo. Kako pa naj potem država preskrbi konsumente, zlasti revnejše sloje, s potrebnimi živili po primernih cenah, če oduhu na tak način dobavo žita obtežujejo.

Zavod za promet z žitom v Ljubljani nam sporoča: Ker se novejši čas mnogokrat dogaja, da posamezni kmetovalci, ne da bi upoštevali odredbe ministrstva za prehrano, prodajajo po visoki ceni raznim vojaškim kuhinjam, kakor tudi drugim vojaškim formacijam večje množine krompirja, opozarjamo tem potom, da je vsaka taka prodaja od strani kmetovalcev strogo kaznjiva ter bodo vsi oni, ki se pri taki prodaji zalotijo, občutno kaznovani. Pravico do nakupa krompirja ima edino le Zavod za promet z žitom ob času vojne oziroma od njega nastavljeni komisijonarji.

Ustanove in podpore za učence obrtnih državnih učnih zavodov. Kranjsko deželno društvo c. kr. avstrijskega zaklada za vojaške vdove in sirote nam sporoča: C. kr. ministrstvo za javna dela je z odlokom z dne 8. apr. t. l., št. 10.398 XXIB, odredilo, da se je ozirati pri oddaji državnih ustanov in podpor za učence na obrtnih državnih učnih zavodih pri sicer enakih okoliščinah na one učence, ki morejo dokazati, da so pohvalno opravljali vojaško službo pred sovražnikom ali so bili pa med isto ranjeni, ne da bi bili vsled tega vojni pohabljenj v smislu § 9. cesarske naredbe z dne 7. decembra 1916, drž. zak. št. 364, in da se je v enaki meri ozirati na one učence, katerih očetje so v tej vojni padli.

Urajni na Kranjskem se naprošajo, da sporoče Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, če so pripravljeni sprejeti kakega vojnega invalida v izučitev za urarski obrt. Mnogo izmed vojnih invalidov morajo svoji poškodbi primerno izpremeniti svoj poklic. Dolžnost vsakega je, da podpira invalide po svojih močeh, da dobe novo življenjsko existenco. Obrtniki, ki že sedaj trpe na pomankanju obrtnega naraščanja, bodo pa imeli tudi korist, če se invalidi izučijo v raznih obrtnih strokah. Tudi obrtniki drugih strok naj blagovoljivo sporočijo Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22, če so pripravljeni sprejeti kakega invalida v pouk. Invalida vzdržuje za časa pouka deželna komisija za vračajoče se vojake, najboljšo uspehe v obrtnem pouku pa dosežejo pri invalidih v takih slučajih, v katerih vzame mojster invalida v popolno lastno oskrbo. Takim mojstrom plačuje deželna komisija nekaj prispevka za vzdrževanje. Natančnejša pojasnila daje v vseh slučajih Zavod za pospeševanje obrti v Ljubljani.

Vžigalice se baje podražijo na 10 vinarjev za malo škatljico.

Manj piva. Z Dunaja poročajo, da je pričakovati v najkrajšem času omejitve v oddaji piva, ker pivovarne doslej iz nove žetve še niso dobile nič ječmena.

Oral zemlje za vinograd 70.000 K. »Jug« iz Osjeka poroča, da je zahteval neki vinogradnik v Aljmašu za deset oralov vinogradov skupno z letošnjim pridelkom 700.000 kron, torej za oral 70.000 kron. V Sremu se zahteva za oral njive do 20.000 kron.

Zdravstvo.

»Slabo mu je prišlo!«

Neredko se zgodi v cerkvi, da se med ljudmi nenadoma nekaj zgane, kopica ljudi skoči skupaj, sliši se daljši šum stopinj, dokler slednjič ne zgine za vratmi. Zopet postane mirno. Po opravlilu pa se vrsté vprašanja: »Kaj je pa bilo?« In odgovori: »E, nemu je slabo prišlo!«

Toda, kaj pa se pravi: »Slabo mu je prišlo?« S tem hočemo reči, da je dotičnik zgubil zavest. Z zavestjo se zavedamo, da gledamo, slišimo, čutimo, delamo itd. ter kaj gledamo, slišimo, delamo, čutimo. Zaeno imamo tudi s pomočjo zavesti oblast nad svojim telesom, da se telo prav drži ter se tako giblje, kakor hočemo. Kdor tedaj zgubi zavest, ne

vidi več, ne čuti več, mišice, s katerimi telo držimo pokonci, pa odpovedo in telo se zvrne po tleh kot bi bilo mrtva stvar.

Kako pa pridemo do nezavesti? Zavest je sicer v duši, a istočasno je delovanje te zavesti tako tesno zvezano z delovanjem možganov, da tudi zavest neha delovati, če možgani ne delujejo ali če v možganih ni kaj prav. Rani možgane ali močno jih pretresi, počti naj žila, da se kri razlije po možganih, ali po krvi naj se prikrade v možgane razdejavajoč strup (alkohol!), vsakokrat pride s poškodovanimi možgani vred v nered tudi zavest. Silno so možgani natančni tudi za to, da imajo vedno ravno prav krvi, iz katere srkajo hrano in moč. Če prihaja po žilicah preveč krvi v možgane, ni prav, ker kri prevč pritiska na nežno možgansko skorjo; in nasprotno, če dobivajo možgani premalo ali preslabe krvi, pa tudi takoj opešajo, ker nimajo dovolj hrane, ki možganom daje moč. V obeh slučajih smo v nevarnosti, da izgubimo zavest. In če zavest res izgubimo prav zato, ker je v možganih premalo ali preveč krvi, tedaj pravimo, da nam je prišlo slabo. Slabosti obhajajo človeka že pred nezavestjo. Zdi se, kakor da silijo iz želodca navzgor proti glavi, noge se šibe, mrzel pot se spreha po obrazu in po hrbtu, slednjič se stemni pred očmi, vse se zavrti — zavest je izginila. Le srce še bije komaj čutno in prsi dihaajo komaj vidno. Vrne se zavest različno: pri enem prej, pri drugem pozneje. Kakršna je že bila pač oslabeledost.

Glavni krivec nezavesti je navadno srce, ki vsled slabosti ali iz kakega drugega vzroka ne pošilja dovolj krvi proti možganom. Zraven nosijo krivdo tudi možganske žile in žilice, ki se včasih tako zelo skrčijo, da more le silno malo in za možgane premalo krvi pluti po njih. Tako pride nekaterim ljudem slabo, kadar se hudo ustrašijo ali razjeze, ker srce in žile tedaj kar odvrne, oziroma se tako utrudijo, da za kratek čas kar odnehajo. Iz istega vzroka se drugih prime slabost, če kaj nenavadnega vidijo, n. pr. človeško kri, veliko rano, ali če kaj hudega zvedo, n. pr. nenadno smrt sorodnikov itd. Tretji ne smejo dolgo stati ali biti na slabem zraku v zaprtih prostorih. Tedaj jim namreč že itak slaba kri preveč oslabi, ker ne dobiva dovolj čistega zraka. Vsled slabe krvi pride rado slabo marsikomu, dokler je še tešč. Nadalje kaj lahko nastopi slabost do nezavesti pri silnih telesnih bolečinah, pri veliki izgubi krvi, pri neznosnem mrazu ali vročini.

Kako naj pomagamo nezavestnemu, ki mu je prišlo slabo? Najprej ga položimo vodoravno na tla ali na posteljo. Če je bolnik bled, naj glava visi navzdol, da pride laže kri do možgan. Če je pa glava kar zabrekla od krvi, mora biti visoko podložena, da odteče kri, ki preveč pritiska na možgane. Takoj je treba nezavestnemu tudi odpeti vse, kar ga tišči, n. pr. ovratnik ali s čemerkoli je zapet, da se laže pretaka kri skozi vrat, istotako jermen in drugo obleko po životu, da nezavestni laže diha in si tako krepi kri. Nato, če nezavestni še ni na svežem zraku, mu ga preskrbimo s tem, da odpremo okno. Sveži zrak ni dober samo za kri, temveč tudi draži živce v koži in v sapniku, kar vzbuja in pospešuje delovanje možganov, da se z delovanjem možganov bolniku povrne tudi zavest. Živce in po njih možgane moramo dražiti tudi z drugimi sredstvi tako, da močimo nezavestnega z mrzlo vodo ali z jesihom, zlasti po čelu in po sencih, da ga s kakim čistim kurjim peresom ščegetamo v nosnicah toliko časa, da začne kihati. Lahko ga ščegetamo tudi drugje, posebno po podplatih s krtačo. Kadar nezavestni more požirati, se mu dá požirek mrzle vode, še boljše je vino ali konjak ali 10—15 Hoffmanovih kapljic (= etrov špirit), da se srce nekoliko razdraži in tako hitreje žene kri v glavo.

Če začne bolnik v nezavesti morda bljuvati, mu je treba takoj glavo obrniti po strani, da izbljuvane reči ne tekó nazaj v sapnik, kar bi bolnika lahko zadušilo.

Včasih bolnika v nezavesti tresejo tudi krči. V tem slučaju naj pazijo samo na to, da se bolnik ne bo kaj poškodoval, če bi z rokami ali nogami tolkel po kakem trdem predmetu. Odpiranje rok je brez pomena.

Polagoma pride bolnik zopet k zavesti. Prva znamenja so rahli stresljaji na obrazu,

peha in zdeha se mu, mrzel pot izgine, povrne se gorkota, usnice polagoma zarude, začne bolj globoko dihati, dokler slednjič ne pogleda. Ko je prišel bolnik k sebi, naj še daljši čas leži ali vsaj sedi, da se spočije in pride počasi zopet k moči.

Kadar čutiš, da ti prihaja slabo, pojdi, če moreš, takoj na svež zrak. V vsakem slučaju se vlezi ali vsaj sedi. Nemudoma odpi obleko okrog vratu, prsi in trebuha ter pojdi vsaj parkrat globoko po sapo. Ne pozabi na vodo ali na požirek vina ali žganja, če je pri roki. Nekateri imajo vedno s sabo eter, da ga v slabostih vonjajo. S temi in podobnimi sredstvi se boš velikokrat obvaroval nezavesti ter ran in udarcev, ki jih lahko dobiš, ko se v nezavesti nenadoma zgrudiš, ter sitnosti, ki jih imajo drugi s teboj, ko si v nezavesti ne moreš pomagati.

ODGOVOR.

P. H. N. Vprašujete, na kakšen način bi se dala razkužiti obleka umrle jetične osebe? V odgovor Vas opozarjamo na silno poljudno in poučno pisano knjižico: Jetiki boji! Spisal dr. Anton Breclj. Stane 2 kroni. Dobi se v vseh knjigarnah. Iz te knjižice posnemamo kar se tiče razkuževanja obleke, naslednje: Kako pa razkužujemo okužene predmete? Kar nima posebne vrednosti, naj se sežge, kakor gorljiva vsebina pljuvalnikov, slamnice, papir in slične stvari, ki so bile izpostavljene jetičnemu okuženju. Kar se dá brez škode skuhati ali opariti z vrelo vodo, še bolje z lugom, sodo ali milnico, naj se razkuži na ta način. Ako je jetična kal v vreli vodi nekaj minut (vsaj pet minut), ako je še hkrati v kaki jedki tekočini, kakor je lug ali podobno, pogine gotovo. S kuhanjem v lugu, sodi ali milnici se razkužuje okuženo perilo, telesno in posteljno, v vrelem lugu ali sodi jedilna ali pitna priprava in druge posode za bolniško stregbo ter pljuvalniki. Teže je razkuževati volneno blago (obleko in odejo), usnjate predmete in kozuhovino, ker se s kuhanjem pokvari. Visoka suha vročina, kakor v krušni peči, zamori jetične kalí, ako traja dovolj dolgo. Po mestih imajo posebne pripravne, razkuževalnike, ki razkužujejo take predmete z razkuževalnimi plini brez škode za blago. Tudi za razkuževanje celih sob z vsem pohištvom so priprave, ki razkužujejo zelo dobro in brez škode. Ker pa ni misliti, da bi bili taki razkuževalniki na razpolago na kmetih, dasi jih pripravim vsem občinam, zato svetujem, naj se okuženi predmeti, ki jih ne kaže ne sežgati, ne skuhati, ne opariti, razobesijo za več dni na zrak in solnce.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Tedaj se odpro velika hrastova vrata in v posvetovalnico stopi s šestimi možmi prejšnji sodnik Kozma Mon, ki zbrane svetovalce nagovori: »Gospodje, stari svet je izvoljen iz odstopivših svetovalcev. Ravnikar se berejo tam v dvorani imena. Če ste gospodje tudi volili, oddajte listke. Sedaj pride na vrsto volitev sodnika, v kar nam Bog pomozil!»

Velika dvorana je plaval v luči opoldanskega solca. V mestnih cerkvah, katoliških in protestantovskih, so zapeli poldanski zvonovi. V dvorani so se v črnih plaščih, v visokih črevljevih valovili praznični možje.

Ko so vstopili odstopivši svetovalci, je završalo po vsej dvorani.

Župan je stopil k mizi, ki jo je zagrinjal pisano vezan prt, ter je začel brati imena na novo izvoljenih odstopivših svetovalcev. Prvi je bil Joahim Hendel. Sto ust je spoštljivo ponovilo ime. Potem je prišlo Pravnfalkovo ime, kateremu je sledilo žvižganje.

Bled, mračen mož, oblečen v kožuh, je rekel z naježenimi obrvmi in lasmi Pravnfalku na glas:

»Trpite za Krista.«

Tedaj so volilci še glasneje zažvižgali in klicali: »Fej, fej!»

Ta mož je bil Jurij Adler, ki je izdal tisoč funtov fenikov za Pravnfalkovo izvolitev.

»Glejte, kako sta predrzna. Vidva sta dvakrat preveč tu, saj sem že rekell« je renčal Bertold.

»Jaz sem pa rekel, da gre za to, če sta vrla moža,« je rekel Joahim Hendel, ki je stal poleg župana in je z orlovskimi očmi streljal po dvorani. Nad njim na steni je visela velikanska podoba, na kateri je žarel Kristus, v nebeski slavi ognjen z rdečim plaščem, poleg njega pa je kazal ljudstvu kameniti tabl Mozes, ki sta mu iz kodraste glave poganjala dva svetla rogova.

»Zares, Bertold, tebi pristojta volitev kakor svinji sedlo in zajcu boben.«

»Kaj da sem jaz?« tuli Bertold.

»Rjoveš kakor hudič!« ga zavrne Joahim. Župan je prebral imena. »Notranji in zunanji svet za leto petnajsto in petnajst je izvoljen polnoštevilno.«

»Gospod Joahim Hendel!« je vzkliknil sedaj Adler, dober katolik in načelnik železninarjev, ki je s sovražnimi pogledi od zadaj sem stopil k mizi.

Hendel se je okrenil.

»Je-li res, da ste prodali deset centov jekla; stare šare, cent po enajst goldinarjev? To je oderuška cena, za katero se dobi dve sto dvajset funtov govejega mesa. Je-li res, da ste za vso to šaro skupaj dali samo 30 goldinarjev?»

Kakor grom je zabučalo po dvorani: »Glejte, kako se zaderajo kričači v leva. Drugačega ne morejo!»

»Gospod Adler,« je odgovoril Hendel, namršil obrvi, ki so mu kakor črnojeklena bodalca sršela nad temno švigajočimi očmi. »Moja reč, moja šara!»

Sedaj se je Adler obrnil proti volilcem in je zaklical:

»To je tvoj dobrotnik, Štajer!»

»Saj jel« je gromel Gifing; divje kakor volkovi so zrlji Štajerci. »Kdo je knapom, ki so pogoreli, sezidal sedemnajst novih hiš? Vi ne, gospod Adler! Vaša zadolžena družba tudi ne!»

»Volitev sodnika se začne!« je s povzdignjenim glasom klical župan. Vrteča se dvorana se je razdelila, in široka reka ljudi se je zagnala proti mali posvetovalnici, kjer je čakal pisar, da bi zaprisegel vsakega volilca posebej in zapisal njegov glas.

V veliki dvorani, ki se je na pol spraz-

nila, je zavladala tišina. Ni bilo težko slišati šuma, ki je prihajal s trga gori, in razumeti posameznih besedi. Slišalo se je:

»Kdo je Pravnfalk? Papežev prijatelj, ki dela nemir, hinavski Čeh, sovražnik čistega evangelija.«

»Kdo je Hendel? Prijatelj ljudstva, oče revežev, cesarjev ljubljenc, prijatelj čistega evangelija, cel mož, Hendel, Hendel, volite Hendelna!»

S stolpov je bila ura četrt na eno. Stari svet, novi svet in vsi volilci so že bili v posvetovalnici, kjer so prisegli in oddali svoje glasove.

Kakor zaježena reka drvi nazaj v staro strugo, so možje s potnimi čeli in hohotajočimi, rdeče razvnetimi obrazi udrlji zopet nazaj v veliko dvorano. Gospodar sveta in Mozis s svetlimi rogovi, Filipina z robcem v desnici in njen nadvojvodski soproj z nagelinom v levici so strmeče zrlji s starih podob dolji na veliko množico volilcev. Že trideset let sem jih ni bilo toliko v tej dvorani kakor danes.

Pod se je zibal pod težkimi koraki mešanov, leseni strop s slikanimi nimfami se je tresel votlega govorenja in glasnega hohotanja. Nazadnje, za košatimi korenjaki je prišel suh, slaboten možiček, ki je nosil v rokah kelih, podoben stolpiču. V tem kelihu je bilo nad sto listkov. Mali možiček s kelihom je bil mestni pisar.

Stopil je k zeleni mizi, da bi prebral imena. Postavil se je na desno od visokega sodnikovega sedeža. Župan mu je dal dva overjevalca. Sedaj so odrlji stolpičasti kelih. Globoka tišina je zavladala po dvorani.

Novoizvoljeni svetovalci so sedeli okoli mize. Samo Hendel se ni usedel, stopil je k glavni steni in je pazil na vse, kar se v dvorani godi. Pisar je začel brati. Glasovi so sledili tako-le:

»Joahim Hendel iz Vogelsanga.«

»Joahim Hendel.«

»Joahim Hendel.«

»Joahim Hendel —«

»No, ta pa dobro začčenja,« jezno vzklikne Adler.

»Pride še boljše, pusti ga,« ga od zgoraj zavrne Gifing.

Okoli Gifinga, slovitega mestnega stotnika, so se zbrali protestantovski volilci, okoli Adlerja, načelnika železninarjev, pa katoliški. V ponosnem pričakovanju so zrlji prvi na Joahima Hendela, ki je stal mirno ob steni; drugi so ga merili z jeznimi pogledi.

Pisar je nadaljeval:

»Konrad Travnar.«

»Gospod Joahim Hendel.«

»Gospod Joahim Hendel.«

»Gospod Joahim Hendel.«

Overjevalca sta na svoje pole delala pike. »Stoj!« kliče nekdo. »Kdo overnie? Zakaj ni zraven nobenega katoličana? Moral bi overjevati po en protestant in po en katolik.«

»Kdo zopet gobezda? Jezik za zobmi!« se jezi Gifing. »Mežnarji ne overjujejo in Čehi se ne volijo, basta!»

»Kako je z overjevalci?« je vprašal Hendel župana, da se je slišalo daleč po dvorani. »Ljudje imajo prav. Dajte jim še katolika Radlmajerja.«

Stoli so se premaknili. Radlmaier se je približal in je rekel Hendelnu: »Čast mi je, gospod —«

Pisar razgrne deveti listek in bere tiho, nejevolno:

»Nikolaj Pravnfalk.«

»Kdo je ta onica?« zašeneče Bertold svojemu sosedu. »Je-li zapisal sebe samega?»

Pa osovraženo ime je slišalo še šestkrat.

Sedaj so dvignili katoliki svoje glave ter so začeli ponosno zreti okoli sebe. Od nasprotni strani pa se je čulo: »Ha, ha, sedem oslov za enega.«

Tedaj na se je Joahim ozrl okoli ter močno zaklical: »Pisar, stoji! Ki se tu obnašajo kakor v gostilni, naj gredo k vragu; imajo dopust.«

Tan je zavpil: »Gospod, res ni leno. Toda, ali naj pravim Štajercem ne zavre kri, če se najdejo ljudje, ki volijo nesramnega Čeha?»

»Zakaj nesramnega?« ga jezno zavrne Hendel. »Nesramni niso. So pač katoličani in volijo katoličane.«

Pisar pa je bral naprej tridesetkrat zaporedoma ime Hendel. Nakrat se je polegel vihar, postalo je tiho, da se je slišalo, če se je premaknila noga, če je zašumela pllaščova svila. Pisar napravi kratek odmor, potem zopet bere večkrat ime Hendel, potem zopet Hendel in Pravnfalk menjaje okoli štiridesetkrat. In zopet se je katolikom vzbujal nov up, veselo so zrlji na Čeha, ki ni nobenega pogledal, vendar se je smehljaj. Toda kmalu se je spremnilo v žalost njegovo in njegovih prijateljev veselje. Koji pisar je bral odslej samo le še Hendel in nobenega drugega imena. Ko je vedno in vedno počasi, skoraj s spoštovanjem bral to ime, so začarali obrazi po dvorani, kakor bi notri gorel skrit ogenj. Kakor se bliškajo meči, če se spoprimita nasprotnika, so se bliskali nasproti pogledi nasprotujočih si strank. Samo enkrat je še prišlo ime Pravnfalk, potem nikoli več.

»Joahim Hendel.«

»Joahim Hendel.«

»Joahim Hendel.«

Nakrat je eden izmed svetovalcev vrgl kvišku klobuk in zavriskal: »Hendel, živijo!« To je bilo znamenje, ki je pretrgalo tišino. Odslej so vsakikrat Hendelno ime pozdravljali z divjimi, navdušenimi klici. Navdušenje je rastlo in kipel od trenutka do trenutka. Ko se je cesar pripeljal v vozu, ki ga je vlekle šest rumenih, zlatoopremljenih konj, ni bilo na štajerskih ulicah takega navdušenja in pozdravljanja, kakor ga je doživela danes mestna dvorana.

Pisar je imel samo še tri lističe pred seboj.

»Joahim Hendel.«

In zagromelo je, kakor bi se bil oglasil gromovnik na Taboru.

»Joahim Hendel.«

In zahrumelo je in zabobnelo, kakor puške na bojnem polju. Bitka je dobljena. Premaganci srepro zro kakor strahovi. Izgubljen je dan. Kdo, kdo izmed nas ni storil svoje dolžnosti?

Pisar je prebral zadnji list:

»Joahim Hendel.«

Sedaj je buknilo veselje, da se je tresla dvorana, kakor se tresejo prastare gore, kadar z njih drvi plaz v nizave.

»Hendel, Hendel! Živijo Hendel! Raduj se, Štajer! Hendel ima meč.«

Tristo volilcev tišči proti mizi. Nепrestano vriskajo, skoraj besne veselja, mahajo z belimi robci kakor z zastavami, dvigajo svoje črne peresne klobuke. Svečano, mirno, z neizpremenjenim obrazom daje Hendel znamenje, naj počakajo razglasitve. Pa že je skočil Gifing, mestni stotnik, ven na balkon, odkoder je kakor svetlo bakljo vrgl novico med ljudstvo:

»Večina je naša! Joahim Hendel!»

In v tistem hipu je zapel boben mestne kompanije, trobenta je zadonela. Pa nepopisljivi krik veselja, ki se je liki orjaški grom razlegal po trgu, je udušil bobne in trobente. Župan je vzel overjevalcem listke. Nekdo je potegnil za zvon, ki je vedno zapel pred in po seji. Vsa okna se odpro. Pijana svetloba in divji zrak se vlijeta v dvorano, da zavihrajo pllašči črnih gospodov.

Župan je bolj gromel kakor govoril:

»Pozdravljeni! To so glasovi častivrednih štajerskih mešanov. Tristo glasov. Od teh jih je dobil gospod Joahim Hendel dvestoenaintrideset, Nikolaj Pravnfalk šestinšestdeset, Konrad Travnar dva, po en glas pa gospodje Nikard, Tan in doktor Lazar Holc. Vsled tega je gospod Joahim Hendel izvoljen za mestnega sodnika v Štajru. Bog ga čuvaj v njegovi službi!»

»Veliki Bog, mi te hvalimo!« je zapel doli v mestnem parku glas, čist kakor orgelska piščal. Z njim se je grmeče združilo tisoč in tisoč glasov v dvorani in na mestnem trgu, ki so se zllili v mogočen hvalospev, kakor ga še ni slišal noben božji hram, ki bi ga tudi noben ne mogel doseči, razen neskončnega božjega hrama, ki je zgrajen nad Štajerjem, nad celim svetom.

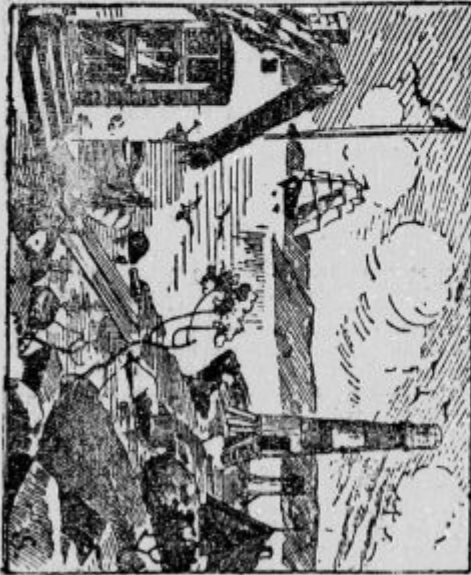
Hendel, ki mu je donela pesem, je z roko zasenčil svoj obraz, potem se je prevzetno in predržno oziral okoli sebe. Že dolgo je vedel, kako bo izpadla volitev, saj pozna svoje prijatelje. Vendar se mu sedaj, ko je dosegel novo čast, širi srce. Podoben je človeku, ki je sple-

zal na visoko goro in sedaj stoji kakor gospod gore na solnčnem vrhu. Gospod je, Stajer je njegov. (Dalje.)

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Linc: 8, 60, 33, 69, 43.

SKRIVALNICA.

Kje je mornar?

Zavarovalni oddelek c. kr. avstrijskega vojaškega zaklada za vdove in sirote je izdal spis o vojnem posojilu, ki obsega najprej vrsto izjav odličnih osebnosti v pomenu podpisovanja vojnih posojil in vojno-posojilnih zavarovanj. Drugi oddelek govori o nalogah in delovanju zavarovalnega oddelka; zadnji oddelek objavlja mnogobrojna zahvalna pisma. Vojno zavarovanje je doslej podprlo skoraj en milijon družin po vojakih, vdovam in sirotam po umrlih in padlih vojakih je do sedaj bilo izplačanih preko 30 milijonov kron. Nadalje se je doslej sklenilo mnogo nad 500.000 vojnih zavarovanj za preko 800 milijonov kron; izven tega je brez ozira na zavarovanje bilo nabranih preko 250 milijonov kron podpisov vojnega posojila. Skupno je vojaški zaklad za vdove in sirote pomnožil uspeh podpisov avstrijskih vojnih posojil za več nego eno milijardo kron. Tudi potom vojnoposojilnih zavarovanj je bilo preskrbljenih nad 100.000 vojaških družin za primer, da padejo njihovi reditelji v vojski. Zavarovanje vojaških sirot, s katerim bo v kratkem času preskrbljenih na tisoče sirot, je poklicano, tvoriti nekoč sklepni kamen vojaškega zaklada za vdove in sirote. Iz zahvalnih pisem, ki so napisana v knjižici, je razvidno, da se zavarovanje izvršuje v uprav socialnem duhu in v blagor ljudstva in da se v pre mnogih slučajih izplačajo vsote, ki prese-gajo pogodbene obveznosti. Iz nekega drugega poročila istega zaklada je razvidno, da so samo podpisi vključno dosedanje uspehe pri VIII. vojnem posojilu na podlagi vojno-posojilnih zavarovanj presegli

znesek 1100 milijonov kron in da je bilo doslej po zakladu za vdove in sirote doprinešenih k skupnemu uspehu avstrijskih vojnih posojil nad 1700 milijonov kron. Uspeh podpisovanja po zakladu se bo še znatno stopnjeval, ker se v smislu pooblastila c. kr. poštno-hranilničnega urada priglasi iz skupnih nabiranja kakor tudi zavarovanja vojnega posojila še nadalje sprejemajo. Tudi vsak nadaljni podpis in vsako zavarovanje vojnega posojila pri vojaškem zakladu za vdove in sirote zviša s polnim podpisanim oziroma zavarovanim zneskom skupni uspeh vojnega posojila. — Natančnejša ustmena in pismena pojasnila o vojnem in vojnoposojilnem zavarovanju dajejo in predloge sprejemajo deželni zavarovalni oddelek za Kranjsko v Ljubljani, Frančevo nabrežje 1, I. nadstr., okrajni zavarovalni oddelki v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevo nabrežje 1, I. nadstr.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in njih pooblašteni zastopniki.

10 vinarjev
Iza dopisnico: Vas stane moj cenik, ki se vam pošlje na zahtevo zastopni. C. in kr. dvorni za-ložnik Jan Konrad, razpošiljalnica Brdix št. 1992 (Češko) — 1. britev iz srebro jekla K 7-9-11-11. Varnostni bruski opretili ponikli. K 7-50, dvo-rezna rezerv. rezila tuc. 12 K. Inse- in brad- strižniki K 26-28-28-28. Pošila se po povzetju ali predplačilu. Zame-na dovoljena ali denar nazaj.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.
izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna v Ljubljani.

!! Agitirajte za „Domol uba“ !!

Preklic.

Podpisana Marija Vrhovnik, posestnika žena na Ježi št. 4. zastopana po svojem možu Petru Vrhovniku, posestniku ravnotam, izjavljam, da sem se preneglila ko sem obdružila Jožefa Snoja, posestnika sina na Ježi št. 3. raz-žaljivega dejanja ter se zahvaljujem, da mi je žalitev odpustil.

Ljubljana, dne 20. avgusta 1918.

Peter Vrhovnik.

Izgubil se je dne 13. avgusta Alojzij Osredkar, rojen l. 1892 v Lahovičah; fant je bebat in popolnoma mutast, srednje velike postave in brez brk. Kdor bi kaj vedel o njem, naj naznani županstvu v Lahovičah, okraj Kamnik, kjer se mu povrnejo nastali stroški.

Županstvo v Lahovičah, 17. 8. 1918.

POZOR! V zalogi imam novo navadno in zarezno 2886

strešno opeko

v poljubni množini. — Cena po dogovoru. **JOSIP KURALT, trgovec, DOMŽALE.**

KUPIM vsako množino

kumnevega ali kimeleovega semena

po najvišji ceni. 2903

J. LUKANČIČ, IDRJA, KRANJSKO.

KUPUJEM raznovrstno suho

gozdno zelišče, gube,

malinovo, robidno perje, tršlikovo lubje, kumново seme in drugo strupeno in zdravilno zelišče ter plačam po najvišjih cenah.

J. LUKANČIČ, IDRJA, KRANJSKO.

KUPI SE že rabljen 2906

ALFA-posameznik

za 12 do 25 litrov. — Ponudbe na A. KRISPER, TRST, CAMPO MARZIO.

Preklic.

Podpisana Alojz in Agata Fajfar iz Ljubnega št. 8 prekličeva vse žalitve in neresnične trditve, posebno glede poljske tatvine o Mariji Pogačnik iz Ljubnega št. 58 ter izjavljava, da so vse te neresnične. 2937

Ljubno, dne 15. avgusta 1918.

ALOJZ FAJFAR. AGATA FAJFAR.

Čudovit aparat za gašenje iz K 750
za pleteno in tkano blago, perilo in platno.

Ta čudovita priprava za gašenje je največji pripomoček za gašenje nogavic in za vsak drug tana predmet, kakor za gašenje spodnjih kril, miznih prtov, serviet, rjuh, jargovega perila obek itd. ter se da vsak predmet silno hitro, in sva jednako-izredno opraviiti, da izgleda kakor bi bilo zanovo tkanje. Cena kompl. aparata z rezilno K 750. Razprodaja po povzetju zaloga novosti.

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiessgasse 13—404.

omara za vojaštvo za plošče in filme, žepna oblika vel. 40x60 le **K 68.40**; vel. 60x90 le **K 79.80**. Pošila po povzetju. Pošila 1 K. Export „Perfekt“, Dunaj VII. Neustiftg. 137/162.

Le 3 K 40 h stano pri na- mali fot. apar- rat „Omega“, vel. slike 4x4 kompl. z malo opremo z natanč. navod. za začetnike. Zaklopna kamora „Ger- trude“ vel. 9x12; filna izvršitev z vsem potrebnim opretili, za razno lego, prima akromat. leča, kompl. s kov- vinasto kaseto in navodilom dokler v zalogi, le **K 79. 80 h** zaklopna K 79.80 h

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
proti požurnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požurnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom sgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enake, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti preletu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživljenje in druge kombinacije in proti neugodam. Raznovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjavostrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska področnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906 828 91, se poškodilo koncem l. 1917 na 1.081.838-54.

Tedaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastei zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cena primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pustite otrok samih, da se požari omejit!

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote
zavarovalni oddelek, sprejema še nadalje
Zavarovanja na 8. vojno posojilo
pod najugodnejšimi pogoji.

Fako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnimi posojili sedme ali prejšnjih izdaj.

Zahtevajte ustmena ali pismena pojasnila pri delnem zavarovalnem oddelku v Ljubljani (Frančevo nabrežje štev. 1, II. nadstropje), pri okrajnih zavarovalnih oddelkih v Crnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevo nabrežje 1, I.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in pri njih pooblaščenih zastopnikih. Sprejemo se spretni in zanesljivi akviziterji.

Sprejem

vrvarskega pomočnika

ki zna dobro plesti vrvi in štrange.
ŠINKOVEC, vrvarna, KRANJ, GORENJSKO.

Či dovito šilo le K 4-90

Siva tako naglo prešivne vboče kot šivilni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpati in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko oremo, vrče, platno in vsake drugo močno blago. Neobhodno potrebno za vsakogar, jamstvo za porabnost. Cena komol. šila s suhanjem, 4 različni šivilanki in porabnim navodilom K 4,90, 3 kosi K 13,50. Pošilja po povzetju.

M. Svoboda, Dunaj. II/2, Hiesgasse 13-404.

100.000 i hvaležnih odjemal. poročam „Rihalsan“ v treh dneh brez boječih odpravi karja otesa, bradavice, trša lasa, Uspeh za jamcen! Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K, odstranja „Fida“ najtrdov. revmat. bolečine, ko le že vse odreko, in pri otlih zobeh. Ceni uspeha, denar nazaj! Cena 5 K, 3 ustnice 7 K, 6 pušic 1 K. Nikak, okam, zobovja, ne neprijetna duha!

Snežno bele zobe da „Hiti“, zobna tekočina. Takoj uspeh! Cena 5 K, 3 steklenice 7 K. Podgane, miši se popolno zatro s podganjo smrtjo — „Haffrat“. Ako ni upeha, denar nazaj. 100ne zohvali. Cena 4 K, 3 skatle 9 K. Stenice, usi, bolhe, ščurke uniči z zelnog vred rad kralno „THIERA“. Cena 3 K, 3 skatle 7 K, prašek za go-lazen poten 2 K.

KEMEY, Káosztas (Kassa) 1. poštni predal 12-8-104, Berte.

Majer (viničar)

ne čez 50 let star, oženjen z delavno rod-bino, priden, pošten in zmožen samostojno voditi večje posestvo, se takoj sprejema z zelo dobro plačo in dosti zemlje za živež. Ponudbe na upravništvo tega lista štev. 2945.

Pozor!! Naročite si Pozor!!
„BARVO“

in barvajte si sami platno in staro obleko, katera potem izgleda kakor nova. — Barva se dobi sledeča: črna, modra (plava), rdeča, zelena, rjava, siva in lila v zavrtkih še po 60 vinarjev v trgovini barv za obleke

Karl Loibner
pri »ZVONCU«, CELJE.

Za 1 žensko obleko je treba najmanj 7 zav. barve. Za 1 žensko bluzo je treba najmanj 3 zav. barve. Za 1 žen. predpasnik je treba najmanj 2 zav. barve. Razpošilja se po pošti. — Vsak si lahko brez truda barva sam, ker vsakemu naročilu se pridede slovensko navodilo.

Kumin, brusnice, borovnice in vse zdravilne rastline
na debelo in drobno kupuje

„HERBA“

zadruga za vzgojo in izkoriščevanje zdravilnih rastlin, korenje in sadežev z o. j.

ZAGREB, Jurišičeva ulica štev. 18.

Ponudbe z vzorci in cenami.

Mlatilnice

za pogon s silo in z roko, dalje čistilne mlatilnice najnovejše konstrukcije, čistilnike, trijerje, stiskalnice za grozdje in sadje, mlino za žito in sadje, gepelje, slamoreznice, brzoparilnike, kotle za žganje, brane in pluge ter razne druge poljedelske stroje iz največjih tovarnih, zajamčeno dobre kakovosti ima vedno na zalogi

zaloga poljedelskih strojev

FR. HITTI

v LJUBLJANI, Martinova cesta štev. 2

Dalje opozarjam na svojo veliko zalogo priznano in dokazano najboljših ročnih mlinov, pripravnih za vsako udelev. — Dobra in najcenejša poštežba vsakemu zajamčena.

Umetno gnojenje
bo samo
Vaša korist

toda ne odlašajte! - Zahtevajte takoj ponudbe na

20 % kati - levo sol in 14 % kajnit

Poznejših naročil valed težavnega uvoza ne bo mogoče izvršiti! Pojasnila so Vam na razpolago! Jamstvo za kakovost!

VINKO VABIČ, veletržec, Zalec, Sužno-Stajersko.

SODE

od vina, žganja in vsake druge vrste kupuje po najvišjih cenah

Ivan Jelačin
LJUBLJANA, Emonska cesta štev. 2.

Universal-ročni mlin (Zakonito zavarovan.)

Moj Universal-ročni mlin je izhoren za mletje moka, šilav, sladkorja, kave, ovsnen riža, orehovi, pšenice, ječmena, ovasa, riža, koruze, riža itd. Ta mali mlin se je tokom vojske izborno obnesel in se lahko porablja za vsako vrsto mletarskega izdelka. Teža okolu 1 kg.

Cena K 24

Pošilja se s Dunaj proti predplačilu zneska po generalnem zastopstvu

Maks Böhnel, Dunaj
IV. Margaretenstr. 37 odd. P. 67.
Prospekt zastoj.

Ključavnica v ključavnici!

Zakonito zavarovana varnostna zapora! Svetovni patenti Senzačna iznajdba! Vlom s ponarejenim ključem nemogoč!!! Vporabna takoj in lahko pri vsaki ključavnici!!! Uporabno navodilo priloženo vsaki ključavnici. Kljub neverjetnim prednostim čudovito poceni! — Cena za komad: Za vrata (z dvema vpadoma) K 8.—, po pošti K 9.—; Za vrata (z dvema vpadoma) poniklana K 9.—, po pošti K 10.—; Paži naj se na znamko in savrno ponaredba. Pošilja se oproti predplačila. Zastopniki so iščelo.

Tovarna varnostnih zapor
VIKTORIA in ključarskega blaga.

Glavno zastopstvo „Viktoria“, Zagreb 23, Trenkova ul. 11, Hrval. Telefon 20-26.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg štev. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.348,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Nad 1,000.000 v rab

Močno silo praktično orožje za vsakoga! Izbavite se od predmetov, menov, vrec, in der, oprem, mahov, plah, čevljev. — Rasprodajalcem popust Cena kmp. sila K 5 — povzetni stroški posebn. izvoz šrebljev, varovalcev podplatov iz kovine in usnja, podkvis, celul. trakov za čevlje, čevlj. smole, okov za podplate in vojnih podplatov ter ročnih mlinov. F. K. Lechmann, Dunaj IV., Mosevgrasse 3, odd. 18.

GARJE

Išaje, hraste, srbečico in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Para ol-domače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 5.— dvojno - velik lonček K 9.— Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. 1 škatlija K 3.— Oboje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri tvrdki Paratol-Werke, lekar ULMER Budapešt VII-10. Bözsa ut 21.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-meša 2 krat na teden krmi, ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „Mastin“ Paket velja 2 K 5 paketov 12 K. poštnine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zred..

Glavna zaloga:

Ilekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikoven z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Najbolje naložiš denar ako kupiš zlatino, briljante, ure, srebrnino pri **F. Cuden Sin v Ljubljani** samo nasproti glavne pošte. Ceniki se ne razpošiljajo. Kupim staro zlato.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. zakonito zajamčeno „Skabeform“ mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 3.— veliki K 5.— porcija za rodbino K 12.— Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem elenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520 Pazite na varstveno znamko „Skabeform“!

Po celi Jugoslaviji naj se pije 2542 **Tolstovrška slatina** in novi **SILVA VRELEC** Pošta GUSTANJ. Tam se naroči tudi tino belo, rdečo in črno vino ter žganje in sadni mošt.

Vsakovrstna domača semeva, suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni „PETER LASSNIKA NASL.“ SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dop. od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

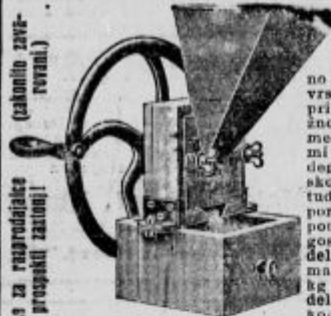
brez dodatka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe leti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

Ročni mlin za žito!

Moč levrin-ročni mlin za žito se izbere za debelo in fino mletje vsakovrstnega žita, je pripravno za terpeno izvržen s izmenično mlevnimi ploščami iz trdega materiala in skoro neporušen tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 z vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 150.— Model 5 z gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg

K 160.— Nadomestne mlevske plošče po 16 K za par. Raspošilja z Dunaja proti redplačilu zneska glavno zastopstvo **MAX BOHNEL,** Dunaj IV. Margaretenstr. 27. Odd. P 57.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je mojstersko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju. Neugajajoče zamenjam.

- Kovinaste ure . . po K 24— 26— 32— 40— 60— 100—
- Srebrne ure . . po K 70— 90— 100— 120— 200—
- Kovinaste verižice po K 2— 3— 4— 6— 10—
- Usnjate verižice . po K 1 60 2 80 4 80

Zlatina in srebrnina v bogati izberil

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepotičja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana. — Lastna protokolirana tovarna ur v Švicl.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 1

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud z vojnim riziko, otroških dot., rentna in ljudska nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavor. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavor temelji na varnosti. — Prospekti zastoj. in poštnine prosto. Splošni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 182